

Brüssel, 29.11.2023
COM(2023) 752 final

2023/0436 (COD)

Ettepanek:

EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU MÄÄRUS

reisijate õiguste kohta mitmeliigilisel reisir

(EMPs kohaldatav tekst)

{SEC(2023) 392 final} - {SWD(2023) 386 final} - {SWD(2023) 387 final} -
{SWD(2023) 389 final}

SELETUSKIRI

1. ETTEPANEKU TAUST

• Ettepaneku põhjused ja eesmärgid

Säästva ja aruka liikuvuse strateegia kinnitab Euroopa rohelise kokkuleppe eesmärki vähendada 2050. aastaks transpordisektori heidet 90 %¹. Transpordisektori kestlikumaks muutmise põhielement on tõhusa mitmeliigilise transpordi saavutamine, kus reisijad, kes soovivad läbida pikki vahemaid, saavad seda teha, kombineerides erinevaid ühistranspordiliike ning niiviisi kasutada kõige kestlikumat ja tõhusamat transpordiliiki igal reisetapil. Reisijate kaitse reisi ajal, kuid eelkõige reisikatkestuste korral, on selliste mitmeliigiliste reiside atraktiivsuse suurendamise puhul väga oluline. Lisaks võib sellise kaitse puudumine iseenesest pärssida mitmeliigiliste reiside turu kasvu, kuna mõned reisijad valivad ühistranspordi asemel autoga reisimise (sest nende arvates on autoreisid mugavamad ja usaldusväärsemad).

Säästva ja aruka liikuvuse strateegias teatati meetmetest reisijate õiguste õigusraamistiku tugevdamiseks. Sellega seoses oli strateegias märgitud, et ELi reisijate õigusi tuleks paremini rakendada, need peaksid olema selgemad nii vedajate kui ka reisijate jaoks, tagama piisava abi, tagasimaksevõimaluse, võimaliku hüvitise reisikatkestuse korral ning asjakohased sanktsioonid selleks puhuks, kui eeskirju ei kohaldata nõuetekohaselt. Komisjon teatas, et võtab arvesse võimalusi ja eeliseid, mis võimaldavad edasi liikuda mitmeliigilise transpordi raamistikuga, mis käsitleb reisijate õigusi ja saab olema lihtsam, järjepidevam ja ühtsem.

Mitmeliigilise reisiga on tegemist siis, kui reisijad kasutavad lõppsihtkohta jõudmiseks vähemalt kaht ühistranspordiliiki, näiteks lennu- ja raudteeteenust või raudtee- ja bussiteenust. Esiteks hõlmab mitmeliigiline reis tavaliselt mitme eraldi piletiga reisimist, mille reisijad ostavad eraldi (C-kategooria piletid). Lisaks kombineerivad mõned vahendajad omal algatusel selliseid eraldi pileteid ning moodustavad mitmeliigilise reisi kombineeritud pileti ja müüvad neid selliselt reisijatele ühe äritehingu raames (B-kategooria piletid). Piiratud arv vedajaid pakub ka mitmeliigilisi reise ühtse veolepingu alusel (A-kategooria pilet). 2019. aastal tegi mitmeliigilisi reise hinnanguliselt 91 miljonit reisijat ning prognooside kohaselt kasvab see arv 2030. aastaks 103,6 miljonini ja 2050. aastaks 150,9 miljonini. Väljendatuna osakaaluna reisijate koguarvust, suureneb mitmeliigilist transporti kasutavate reisijate arv hinnanguliselt 0,7 %-lt (2019. aastal) 0,8 %-le (2050. aastal).

Kuigi reisijatel, kes kasutavad reisimiseks ainult üht ühistranspordiliiki (st üksnes lennu-, raudtee-, bussi- või laevatransport), on praegu reisikatkestuste² korral teatavad õigused, siis ei

¹ Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele „Säästva ja aruka liikuvuse strateegia – Euroopa transpordivaldkonna edasise arengu suunad“ (COM(2020) 789 final, 9.12.2020).

² Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. veebruari 2004. aasta määrus (EÜ) nr 261/2004, millega kehtestatakse ühiseeskirjad reisijatele lennureisist mahajätmise korral ning lendude tühistamise või pikaajalise hilinemise eest antava hüvitise ja abi kohta ning tunnistatakse kehtetuks määrus (EMÜ) nr 295/91 (ELT L 46, 17.2.2004, lk 1); Euroopa Parlamendi ja nõukogu 5. juuli 2006. aasta määrus (EÜ) nr 1107/2006 puudega ja liikumispuudega isikute õiguste kohta lennureisi puhul (ELT L 204, 26.7.2006, lk 1); Euroopa Parlamendi ja nõukogu 29. aprilli 2021. aasta määrus (EL) 2021/782 rongireisijate õiguste ja kohustuste kohta (uuesti sõnastatud) (ELT L 172, 17.5.2021, lk 1); Euroopa Parlamendi ja nõukogu 24. novembri 2010. aasta määrus (EL) nr 1177/2010, mis käsitleb meritsi ja siseveeteedel reisijate õigusi ning millega muudetakse määrust (EÜ) nr 2006/2004 (ELT L 334, 17.12.2010, lk 1); Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. veebruari 2011. aasta määrus (EL) nr 181/2011,

ole neil samu õigusi, kui nad kasutavad oma reisi ajal ka mõnda teist transpordiliiki. See tähendab, et puudub ka selge raamistik, milles oleks kindlaks määratud mitmeliigilise reisiga seotud erinevate veoteenuste osutajate vastavad kohustused ja vastutus. Liikmesriikide õigusraamistikud ei sisalda üldiselt ka mitmeliigilist transporti käsitlevaid sätteid. Lisaks on reisikindlustuse praegune pakkumine mitmeliigiliste reiside puhul endiselt piiratud. Mitmeliigiliste reiside kontekstis sõltuvad reisijate õigused seega konkreetse(te) veolepingu(te) tingimustest.

Seetõttu puudub reisijatel teave oma õiguste ulatuse kohta enne mitmeliigilise reisi toimumist ja selle ajal ning neile ei pakuta reaalseid võimalikke reisikatkestuste kohta ega turvahoiatusi, kui on vaja vahetada transpordiliiki. Lisaks võib neile osaks saada erinev kohtlemine seoses mitmeliigilisi reise puudutavate lepingutingimuste ja tariifidega, tuginedes nende kodakondsusele või lähtudes vedaja või vahendaja tegutsemiskohast. Peale selle ei saa need reisijad reisi ajal abi (nt tagasimakse, marsruudi muutmine, majutus, eine ja karastusjooigid) juhul, kui transpordiliikide vahetamisel tekib reisikatkestus. Peale selle on reisijatel raske esitada vedajatele ja muudele võimalikele asjaomastele osalejatele (nt terminali käitajad, piletimüüjad) kaebust teabe või abi puudumise kohta, samuti puudub neil selgus selle kohta, millise riigi ametiasutusega tuleb sel juhul ühendust võtta. Spetsiaalselt määratud asutuse puudumine tekitab ka ebakindlust seoses järelevalvega mitmeliigiliste reiside ajal reisijate jaoks teabe ja abi tagamise üle. Ühelt transpordiliigilt teisele ülemineku korral reisijatele teabe ja abi pakkumata jätmine toob kaasa teatud tagajärjed, muu hulgas kodanike ühendusreisidest mahajäämise ja piletirahast ilmajäämise ning kodanike kalduvuse kasutada vähem kestlikke ning kliima- ja keskkonnasõbralikke lahendusi.

Mitmeliigilisi reise käsitlevate eeskirjade puudumine tähendab ka seda, et puuetega isikutel ja piiratud liikumisvõimega isikutel ei ole õigust saada ELi õiguse alusel spetsiaalset abi ühelt transpordiliigilt teisele ülemineku korral, sealhulgas mitmeliigilise transpordi sõlmpunktides, nagu lennu- ja raudteeveo sõlmpunktid. Sellise abi puudumisel ei ole nende reisikogemus sama sujuv nagu teistel reisijatel.

Seepärast on käesoleva ettepaneku eesmärk tagada:

- reisijate mittediskrimineerimine seoses transporditingimustega ja piletite pakkumisega;
- reisijatele kättesaadavas vormis edastatav täpne ja õigeaegne miinimumteave;
- reisijate õigused reisikatkestuse korral, eelkõige eri transpordiliikide vahelisest ühendusreisist mahajäämise korral;
- puuetega isikute ja piiratud liikumisvõimega isikute mittediskrimineerimine ning abistamine;
- teenuse kvaliteedi normide kindlaksmääramine ja järelevalve nende järgimise üle;
- kaebuste menetlemine;
- täitmise tagamise üldeeskirjad.

Käesolev algatus on osa komisjoni 2023. aasta tööprogrammi II lisast (REFITi algatused) pealkirja all „Inimeste hüvanguks toimiv majandus“.

mis käsitleb bussisõitjate õigusi ning millega muudetakse määrust (EÜ) nr 2006/2004 (ELT L 55, 28.2.2011, lk 1).

- **Kooskõla poliitikavaldkonnas praegu kehtivate õigusnormidega**

Reisijate õigusi käsitlevas liidu õiguses on juba karmistatud lennu-, rongi- ja bussireisijate ning meritsi ja siseveeteedel reisijate kaitsega seotud nõudeid. Eelkõige sisaldavad asjaomased määrused sätteid reisijatele pakutava teabe ja abi kohta, mida kohaldatakse iga vastava transpordiliigi suhtes eraldi. Käesoleva ettepaneku eesmärk on täiendada kehtivaid eeskirju, tagades reisijatele reisi ajal asjaomaste transpordiliikide vahetamise korral samaväärse kaitsetaseme.

Käesolev ettepanek on kooskõlas ettepanekuga, millega muudetakse määrusi (EÜ) nr 261/2004, (EÜ) nr 1107/2006, (EL) nr 1177/20, (EL) nr 181/2011 ja (EL) 2021/782 seoses reisijate õiguste täitmise tagamisega liidus³. Käesolevas määruses sisalduvad reisijate õigusi käsitlevate liidu õigusnormide parema kohaldamise ja täitmise tagamise eeskirjad on täielikult kooskõlas kõnealuse määrusega.

- **Kooskõla muude liidu tegevuspõhimõtetega**

Käesolev ettepanek on kooskõlas komisjoni delegeeritud määrusega (EL) 2017/1926 mitmeliigilisi liikumisvõimalusi käsitlevate teabeteenuste osutamise kohta⁴. Selles määruses nõutakse, et andmevaldajad (nt transpordiasutused, veoettevõtjad ja taristu käitajad) teeksid transpordivõrgu andmed (sealhulgas andmed veoteenuste, näiteks sõiduplaanide ja -tundide kohta) liikmesriikide loodud riiklike juurdepääsupunktide kaudu andmekasutajatele kättesaadavaks, kui andmed on kättesaadavad masinloetavas digivormingus. Samuti on see kooskõlas komisjoni delegeeritud määruse (EL) 2017/1926 läbivaatamise ettepanekuga⁵. Läbivaatamisega laiendatakse seda nõuet, lisades järk-järgult alates 2025. aasta detsembrist kuni 2028. aasta detsembrini dünaamilised andmeliigid, nagu reaalaajaandmed saabumis- ja väljumisaegade kohta. See on käesoleva ettepaneku jaoks väga oluline, kuna see puudutab ühelt transpordiliigilt teisele üle minevatele reisijatele pakutavat reaalaajateavet reisikatkestuste kohta. Seda toetab ka intelligentsete transpordisüsteemide direktiivi kavandatud muudatus⁶. See muudatusettepanek peaks tagama, et intelligentsete transpordisüsteemide rakendused maanteetranspordis võimaldavad sujuvat integreerimist teiste transpordiliikidega, nagu raudteetransport või aktiivne liikuvus, hõlbustades seega võimaluse korral üleminekut nendele transpordiliikidele, et tõhustada liikuvusvõimalusi ja muuta need kättesaadavamaks.

Käesolev ettepanek on kooskõlas ka teatisega Euroopa ühtse liikuvusandmeruumi kohta, milles kirjeldatakse kavandatavaid edasisi samme Euroopa ühtse liikuvusandmeruumi loomiseks, sealhulgas selle eesmärgi, põhiaspekte, toetavaid meetmeid ja vahe-eesmärgi. Selle teatise eesmärk on hõlbustada olemasolevatest ja tulevastest transpordi- ja

³ COM(2023) 753 final, 29.11.2023.

⁴ Komisjoni 31. mai 2017. aasta delegeeritud määrus (EL) 2017/1926, millega täiendatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2010/40/EL seoses mitmeliigilisi liikumisvõimalusi käsitlevate teabeteenuste osutamise kohta ELis (ELT L 272, 21.10.2017, lk 1).

⁵ https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/12912-EU-wide-multimodal-travel-new-specifications-for-information-services_et.

⁶ Ettepanek: direktiiv, millega muudetakse direktiivi 2010/40/EL, mis käsitleb raamistikku intelligentsete transpordisüsteemide kasutuselevõtmiseks maanteetranspordis ja liideste jaoks teiste transpordiliikidega, COM(2021) 813 final, 2021/0419 (COD) (Euroopa Parlament ja nõukogu leppisid esialgses sõnastuses kokku 2023. aasta juunis).

liikuvusandmeallikatest pärit andmete kättesaadavust, nende koondamist ja jagamist⁷. Seoses reaalarajateabe vahetamisega ettevõtjate vahel on käesolev ettepanek asjakohane ka andmemääruse ettepaneku kontekstis, milles käsitletakse andmete jagamisega seotud olulisi aspekte, nagu hüvitamine, vaidluste lahendamine või tehnilised kaitsemeetmed⁸. Euroopa digiidentiteedi raamistiku loomist käsitlev ettepanek võiks omada tähtsust ka siis, kui selle raames võetakse kasutusele Euroopa digiidentiteedikukrud⁹. Turvalisuse, mugavuse ja kättesaadavuse eelistest lähtudes peaksid liikmesriigid edendama Euroopa digiidentiteedikukrute kasutust identifitseerimise ja autentimise eesmärgil mitmeliigilise transpordi stsenaariumide puhul, aidates eelkõige haavatavaid isikuid või puuetega inimesi.

Lisaks tuleks täpsustada, et direktiivi (EL) 2015/2302¹⁰ kohased pakettreise käsitlevad eeskirjad ja direktiivi läbivaatamise ettepanek¹¹ on samuti käesoleva ettepanekuga kooskõlas. Kuigi mõlemad käsitlevad reisimist, on need seotud kahe eri turuga. Kui käesolev ettepanek – kooskõlas reisijate õigusi käsitlevate kehtivate õigusaktide ja nende muutmise ettepanekuga¹² – käsitleb üksnes reisijateveoteenuseid (nt rongi- ja bussiveoteenuse kombineerimine), hõlmavad pakettreise käsitlevad eeskirjad reisikorraldaja pakutavate erinevate veoteenuste kombinatsiooni (nt pakettreis, mis sisaldab lende ja hotellimajutust). Käesolevas ettepanekus on täpsustatud ka seda, kui direktiivi (EL) 2015/2302 alusel tekib õigus tagasimaksmisele, tuleks seda kohaldada käesoleva määruse asemel ühtse mitmeliigilise reisi lepingute suhtes. Lisaks on täpsustatud, et asjaomast direktiivi tuleks kohaldada juhul, kui reisikorraldaja kombineerib mitmeliigilise reisi veoteenuseid pakettreise osana.

2. ÕIGUSLIK ALUS, SUBSIDIAARSUS JA PROPORTSIONAALSUS

• Õiguslik alus

Euroopa Liidu toimimise lepingu (edaspidi „ELi toimimise leping“) artikli 91 lõige 1 on ühist transpordipoliitikat puudutavate ELi õigusaktide vastuvõtmise õiguslik alus. Lisaks võib liidu seadusandja ELi toimimise lepingu artikli 100 lõike 2 kohaselt kehtestada asjakohased sätted mere- ja lennutranspordi kohta. Ettepanek põhineb ELi toimimise lepingu artikli 91 lõikel 1 ja artikli 100 lõikel 2.

⁷ Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele – Ühtse Euroopa liikuvusandmeruumi loomine (COM(2023) 751 final, 29.11.2023).

⁸ Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus ühtlustatud õigusnormide kohta, millega reguleeritakse õiglast juurdepääsu andmetele ja andmete kasutamist (andmemäärus) (COM(2023) 68 final, 23.2.2022).

⁹ Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, millega muudetakse määrust (EL) nr 910/2014 seoses Euroopa digiidentiteedi raamistiku kehtestamisega (COM(2021) 281 final, 3.6.2021).

¹⁰ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 25. novembri 2015. aasta direktiiv (EL) 2015/2302, mis käsitleb pakettreise ja seotud reisikorraldusteenuseid ning millega muudetakse määrust (EÜ) nr 2006/2004 ja Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2011/83/EL ning tunnistatakse kehtetuks nõukogu direktiiv 90/314/EMÜ (ELT L 326, 11.12.2015, lk 1).

¹¹ Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv, millega muudetakse direktiivi (EL) 2015/2302, et tõhustada reisijate kaitset ning lihtsustada ja täpsustada direktiivi teatavaid sätteid (COM(2023)905 final, 29.11.2023).

¹² Ettepanek, millega muudetakse määrusi (EÜ) nr 261/2004, (EÜ) nr 1107/2006, (EL) nr 1177/20, (EL) nr 181/2011 ja (EL) 2021/782 seoses reisijate õiguste täitmise tagamisega liidus (COM(2023) 753 final, 29.11.2023).

- **Subsidiaarsus (ainupädevusse mittekuuluva valdkonna puhul)**

Lennu-, rongi- ja bussireisijate (kaugreiside puhul) ning meritsi ja siseveeteedel reisijate õigused on juba sätestatud ELi õiguses¹³ ning enamasti on liikmesriikide pädevuses endiselt vaid reisijate linnavedu ja lähivedu. Käesoleva ettepaneku eesmärk on lahendada nende reisijate õiguste puudumise küsimus, kes reisimiseks kombineerivad neid transpordiliike. Kui selliste reiside ajal reisijaid kaitsvaid eeskirju ei ühtlustata, peaksid vedajad, vahendajad ja mitmeliigilise reisijateveo sõlmpunktide käitajad tegutsema eri kordade alusel. Reisijate suhtes kohaldataks mitmeid eeskirju ning neil oleks raske omada ülevaadet oma õigustest ja nõuda nende järgimist. Lisaks võidakse liikmesriikide vahel toimuvate mitmeliigiliste reiside lepingute suhtes kohaldada mitut korda. Neil põhjustel ei saavutataks siseriiklike eeskirjadega, isegi kui eeldada, et nendega tagatakse reisijate kõrgetasemeline kaitse, liidu olulisi eesmärke ning need isegi nurjaksid nende saavutamise. Kokkuvõttes püütakse käesoleva algatusega kõrvaldada ELi õigusaktides esinevad lüngad, mis juhul, kui see jäetaks liikmesriikide hooleks, tekitaksid moonutuste või võimaliku negatiivse ülekanduva mõju ohu.

- **Proportsionaalsus**

Nagu on üksikasjalikult kirjeldatud käesolevale ettepanekule lisatud mõjuhindangu 7. peatükis, ei lähe ükski poliitikavariant kaugemale sellest, mis on vajalik üldiste poliitikaeesmärkide saavutamiseks.

- **Vahendi valik**

Mõjuhindang näitas, et reguleerivad meetmed on vajalikud algatuse eesmärgi saavutamiseks, mille peamine siht on reisijate jaoks piisava kaitsetaseme tagamine mitmeliigiliste reiside puhul. Käesoleva ettepanekuga kehtestatud eeskirju tuleks kohaldada ühetaoliselt ja tõhusalt kogu Euroopa Liidus. Vahetult kohaldatav määrus tundub olevat kõige sobivam vahend, et tagada kavandatud meetmete ühtne rakendamine kõigis ELi liikmesriikides, samal ajal vähendades konkurentsimoonutuste ohtu ühtsel turul, mis võib tuleneda erinevustest selles, kuidas ELi liikmesriigid võtavad nõuded siseriiklikku õigusesse üle. EL on juba otsustanud kasutada õigusliku vahendina määrust, et kaitsta vastavalt lennu-, rongi- ja bussireisijate ning meritsi ja siseveeteedel reisijate õigusi.

3. JÄRELHINDAMISE, SIDUSRÜHMADEGA KONSULTEERIMISE JA MÕJU HINDAMISE TULEMUSED

- **Praegu kehtivate õigusaktide järelhindamine või toimivuse kontroll**

Kuna õigusaktid hetkel puuduvad, ei ole tehtud järelhindamist ega toimivuse kontrolli.

- **Konsulteerimine sidusrühmadega**

Mõju hindamise eesmärgil koguti sidusrühmadelt teavet mitmesuguste vahendite abil, sealhulgas avalik konsultatsiooni käigus ja välistöövõtja korraldatud sihtkonsultatsioonidega, kasutades selleks veebiküsimustikke, intervjuusid ja seminare. Koguti nii kvalitatiivset (arvamused, seisukohad, soovitusid) kui ka kvantitatiivset teavet (andmed, statistika).

¹³ Vt eespool joonealune märkus 2.

Sidusrühmade hulka kuulusid sektoris tegutsejad, reisijaid/tarbijaid, puuetega isikuid ja piiratud liikumisvõimega isikuid esindavad rühmad ning avaliku sektori asutused, st need, keda poliitika mõjutab, kes seda kohaldavad ja kellel on selle vastu õigustatud huvi¹⁴.

Probleemsed aspektid

„Olemasolevad õigused ei kaitse reisijaid transpordiliikide vahetamisel“: 145st sihtküsimumustikule vastajast 89 nõustuvad täielikult või osaliselt, et tegemist on olulise probleemiga. Sellega aga ei nõustu täielikult või osaliselt 26 vastajat. Viimased on peamiselt vedajad (kõikide transpordiliikide puhul) ja nende katusorganisatsioonid, kes väitsid intervjuude käigus ja spetsiaalsel seminaril, et sektori reguleerimine toimuks liiga vara, sest õigusraamistik võib takistada välja arendamata, kuid tärkava sektori arengut. Avalik konsultatsioon toetas 70 % ulatuses (166st vastajast 117 vastajat) osaliselt või täielikult väidet, et probleem on oluline. Vastuseks tõendite esitamise üleskutsele väitis üks reisijate organisatsioon, et sihtkohta jõudmise kindlus peab olema alati tagatud, isegi tõsiste viivituste korral ja sõltumata kasutatavast reisiliigist (kasutatavatest reisiliikidest).

„Puuetega isikutele või piiratud liikumisvõimega isikutele ei anta abi transpordiliikide vahetamisel“: 50 % vastanutest (138st vastajast 69) on nõus, et see on oluline probleem, samas kui 16 % vastanutest (138st vastajast 22) ei nõustu täielikult või osaliselt selle väitega, 14 % vastanutest (138st vastajast 19) on neutraalsed ja 20 % vastanutest (138st vastajast 28) ei väljendanud arvamust. Avaliku konsultatsiooni raames peab seda oluliseks probleemiks 57 % vastanutest (167st vastajast 95).

Poliitikaeesmärgid

Sihtküsimumustikule vastanutest 71 % (143st vastajast 101) nõustus eesmärgiga pakkuda välja asjakohane eeskirjade raamistik, et kaitsta reisijaid, kes kogevad reisikatkestusi ühelt transpordiliigilt teisele üleminekul, samas kui 11 % vastanutest (143st vastajast 16) ei ole selle eesmärgiga nõus. Avaliku konsultatsiooni raames hindas 63 % vastanutest (165st vastajast 104) eesmärgi asjakohasust oluliseks või keskmiselt oluliseks, samas kui 16 % vastanutest (165st vastajast 26) leidis, et see on väheoluline või keskmiselt väheoluline.

Poliitikameetmed

Enamik sihtküsimumustikule vastanud tarbijaorganisatsioone väljendas toetust seadusandlikule meetmele, **millega tagatakse, et vedajad ja piletimüüjad pakuvad mitmeliigilist transporti kasutatavatele reisijatele lisateavet**. Lennuettevõtjad ja neid esindavad organisatsioonid märkisid, et nad ei saa olla õiguslikult kohustatud esitama teavet, mis neil sageli puudub (ühendusreisid ja nende sõiduplaanid), ning juhtisid tähelepanu sellele, et reaalarajateabe pakkumine reisikatkestuse kohta ei ole võimalik, kui reisijad broneerivad oma reisi piletimüüja kaudu. Katusorganisatsioonid selgitasid, et see meede suurendaks tegevuskulusid peamiselt broneerimistoiminguid toetavate IT-süsteemide vajaliku ajakohastamise ja asjakohase teabe kindlakstegemiseks vajalike lisavahendite tõttu. Piletimüüjad toetasid reaalarajateabe pakkumist vähem ning väitsid, et selline lahendus oleks teostatav üksnes siis, kui vedajad oleksid kohustatud vahendajatega teavet jagama.

Mis puudutab **reisijatele reisikatkestuse korral tagasimakseõiguse või marsruudi muutmise õiguse kehtestamist**, siis enamik sihtuuringule vastanud reisijate organisatsioone

¹⁴ Lisateavet sidusrühmadega konsulteerimise kohta leiab mõjuhinnangu SWD(2023) 386 2. lisa esitatud kokkuvõtlikust aruandest.

märkis, et seadusandlik meede tagaks väga suure või suure mõju, samas kui väike enamus raudtee-, vee- ja bussitranspordi ettevõtjatest leiab, et seadusandlikul meetmel oleks mõõdukas või väike mõju. Peaaegu kõik sihtuuringule vastanud vahendajad nõustuvad, et kavandatud meetmel oleks suur mõju, kui seda rakendatakse seadusandliku meetmena, ning tingimusel, et kaasnevad ettevõtjatevahelised kokkulepped, mis puudutavad vastavaid kohustusi. Seoses **piiratud liikumisvõimega isikute ühtse kontaktpunkti loomisega mitmeliigilise reisijateveo sõlmpunktides** rõhutas üks piiratud liikumisvõimega isikute esindaja spetsiaalsel seminaril, et kuna piiratud liikumisvõimega isikud vajavad eri liiki abi, tekiks sotsiaalkaitsekomitee rolli/ulatuse määramisel palju küsimusi ning väljendas muret, kas meede kuulub pehme õiguse alla. Üks küsitatud piiratud liikumisvõimega isikuid esindav organisatsioon märkis, et sotsiaalkaitsekomitee aitaks oluliselt piiratud liikumisvõimega isikuid abi ja asjakohase teabe saamisel. 17 lennuettevõtjast 10 märkis, et meetmel oleks (väga) suur mõju. Seminaril väljendasid lennuettevõtjad ja nende katusorganisatsioon sellele toetust, rõhutades samas, kui oluline on luua selged teabevahetuskanalid ja määrata kindlaks osutatavate teenuste ulatus. Üks küsitatud lennuettevõtjate organisatsioon väitis, et sotsiaalkaitsekomitee peaks olema terminali käitaja, nagu on näiteks lennutranspordi puhul. Sihtuuringule vastanud 11st taristu ja terminali käitajast 6 leiavad, et meede aitaks (väga) oluliselt kaasa poliitikaeesmärgi saavutamisele.

- **Ekspertiarvamuste kogumine ja kasutamine**

Ettevalmistav uuring

Komisjon viis läbi ettevalmistava uuringu mitmeliigilist transporti kasutavate reisijate õiguste kohta ja see avaldati 2019. aastal¹⁵. Selle uuringu tulemusi võeti arvesse, eelkõige seoses õiguslike lünkade ja mitmeliigilise reisijateveo turu suuruse kindlakstegemisel. Uuringus märgitakse, et reisijate õigusi käsitleva viie kehtiva määruse transpordiliigipõhine lähenemisviis võib tekitada õiguslikke lünki ja üldises plaanis reisijate õiguste ebapiisavat hõlmatust mitmeliigilise transpordi puhul. Samuti piirab andmete kättesaadavus nii tehtava analüüsi ulatust kui ka põhjalikkust.

Mõju hindamine

Mõju hindamisel lähtuti komisjoni tehtud uuringutest ja analüüsides. Komisjon sõlmis ka lepingu sõltumatu väliskonsultandiga, et toetada konkreetsete ülesannetega seotud mõju hindamist, st kulude ja tulude hindamist, samuti avalikku konsultatsiooni ja sihtkonsultatsiooni (intervjuude ja seminaride kaudu). Toetav välisuuring avaldatakse koos käesoleva ettepanekuga.

- **Mõjuhinnang**

Mõjuhinnang esitati õiguskontrollikomiteele 7. juunil 2023. Seejärel esitas õiguskontrollikomitee 7. juulil 2023 reservatsioonidega positiivse arvamuse. Eelkõige käsitleti selles mitut mõjuhinnangus esinevat puudust, mis on seotud probleemi ulatuse kirjelduse ja selle tagajärgede ulatusega, variantidest saadava kasu kirjeldusega ja eelistatud variandi proportsionaalsuse hindamisega ning haldus- ja kohandamiskulude ülevaatega osana põhimõtte „üks sisse, üks välja“ hindamisest¹⁶. Kõiki neid puudusi käsitleti koos käesoleva

¹⁵ <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/f176da6f-d9ca-11e9-9c4e-01aa75ed71a1>.

¹⁶ SWD(2023)386, 1. lisa.

ettepanekuga esitatud lõplikus mõjuhinnangus, eelkõige esitati täpsemad kirjeldused mitmeliigilise transpordi turu suuruse kohta ja praeguste turutõrgete kohta probleemi leevendamisel, probleemiga seotud tagajärgede ulatus seoses teabe ja abi puudumisega mitmeliigiliste reiside ajal, asjaajamiskulude kokkuhoiust saadav kasu tarbijatele, vedajatele, vahendajatele ja riiklikele ametiasutustele, variantide võrdlus, sealhulgas proportsionaalsuse seisukohast, ning reaalarajateabega seotud sätete rakendamiseks ja teavitussüsteemide kohandamiseks mitmeliigilist transporti kasutavate reisijate jaoks ette nähtud ühekordsete kulude liigitamine pigem kohandamiskuludeks kui halduskuludeks.

Käesoleva mõjuhinnangu teist probleemi (reisijate ebapiisav kaitse mitmeliigiliste reiside ajal) käsitlevas kolmes poliitikavariandis sisalduvatel poliitikameetmetel tehakse vahet eespool esitatud kolme piletikategooria (A, B, C) põhjal. Alljärgnev tabel sisaldab eri poliitikavariantide ülevaadet, võttes arvesse asjaomaseid erinevaid piletikategooriaid.

	A-kategooria (ühtne veoleping)	B-kategooria (piletimüüja poolt kombineeritavad ja müüdavad eraldi piletid)	C-kategooria (reisija omal algatusel ostetavad eraldi piletid)
Variant nr 2.1	Ostueelne teave (<i>poliitikameede B.1</i>) Reisijate põhiõigused (<i>poliitikameede B.3a</i>) Kaebuste menetlemine sektori ja riiklike täitevasutuste poolt (<i>poliitikameetmed B.7 ja B.8</i>)	Ostueelne teave (<i>poliitikameede B.1</i>) Kaebuste menetlemine sektori ja riiklike täitevasutuste poolt (<i>poliitikameetmed B.7 ja B.8</i>)	Ostueelne teave (<i>poliitikameede B.1</i>) Kaebuste menetlemine sektori ja riiklike täitevasutuste poolt (<i>poliitikameetmed B.7 ja B.8</i>)
Variant nr 2.2	Ostueelne teave (<i>poliitikameede B.1</i>) Reaalajateave (<i>poliitikameede B.2</i>) Reisijate põhiõigused (<i>poliitikameede B.3a</i>) Ühtne kontaktpunkt (<i>poliitikameetmed B.5 ja B.6</i>) Kaebuste menetlemine sektori ja riiklike täitevasutuste poolt (<i>poliitikameetmed B.7 ja B.8</i>)	Ostueelne teave (<i>poliitikameede B.1</i>) Reaalajateave (<i>poliitikameede B.2</i>) Teave eraldi piletite kohta (<i>poliitikameede B.4a</i>) Ühtne kontaktpunkt (<i>poliitikameetmed B.5 ja B.6</i>) Kaebuste menetlemine sektori ja riiklike täitevasutuste poolt (<i>poliitikameetmed B.7 ja B.8</i>)	Ostueelne teave (<i>poliitikameede B.1</i>) Ühtne kontaktpunkt (<i>poliitikameetmed B.5 ja B.6</i>) Kaebuste menetlemine sektori ja riiklike täitevasutuste poolt (<i>poliitikameetmed B.7 ja B.8</i>)
Variant nr 2.3	Ostueelne teave (<i>poliitikameede B.1</i>) Reaalajateave (<i>poliitikameede B.2</i>) Reisijate õiguste tugevdamine (<i>poliitikameede B.3b</i>) Ühtne kontaktpunkt (<i>poliitikameetmed B.5 ja B.6</i>) Kaebuste menetlemine sektori ja riiklike täitevasutuste poolt (<i>poliitikameetmed B.7 ja B.8</i>)	Ostueelne teave (<i>poliitikameede B.1</i>) Reaalajateave (<i>poliitikameede B.2</i>) Teave eraldi piletite kohta (<i>poliitikameede B.4b</i>) Ühtne kontaktpunkt (<i>poliitikameetmed B.5 ja B.6</i>) Kaebuste menetlemine sektori ja riiklike täitevasutuste poolt (<i>poliitikameetmed B.7 ja B.8</i>)	Ostueelne teave (<i>poliitikameede B.1</i>) Ühtne kontaktpunkt (<i>poliitikameetmed B.5 ja B.6</i>) Kaebuste menetlemine sektori ja riiklike täitevasutuste poolt (<i>poliitikameetmed B.7 ja B.8</i>)

Mõjuhindangus jõuti järeldusele, et eelistatud poliitikavariant on variant nr 2.2. Mõjuhindangus leiti, et see on kõige tõhusam ja tulemuslikum poliitikavariant, kuna tagab õiglase tasakaalu ühelt poolt meetmete tulemuslikkuse, et saavutada eesmärk suurendada reisijate (sealhulgas piiratud liikumisvõimega isikute) kaitset mitmeliigiliste reiside puhul ning teiselt poolt sektori kuludega seotud tõhususe vahel, võttes arvesse, et kõnealuse turu väljaarendamisega tegeletakse. Leiti, et variant nr 2.2 on ka kõige proportsionaalsem meede ning sisemise ja välise sidususe seisukohast kõige sidusam meede.

Kestliku arengu eesmärgid

Algatus aitab saavutada **kestliku arengu eesmäärke** nr 10 vähendada ebavõrdsust nii riikide sees kui ka nende vahel (seoses puuetega ja piiratud liikumisvõimega reisijatega), nr 13 kliimameetmed (tõhustatud reisijate õigused võivad motiveerida inimesi rohkem kasutama ühistransporti oma auto asemel) ja nr 16 tagada õiguskaitse kõikidele ning luua tõhusad, vastutustundlikud ja kaasavad institutsioonid (paremad ja kättesaadavad hüvitamisvahendid reisijatele ning paremad täitmise tagamise vahendid haldusametustele).

Kliimaeesmärkidega kooskõla kontroll

Ettepanek on kooskõlas Euroopa kliimamääruses sätestatud kliimanetraalsuse eesmärgiga ning liidu 2030. ja 2050. aasta eesmärkidega ning aitab kaasa eespool nimetatud kestliku arengu eesmärgi nr 13 (kliimameetmed) saavutamisele.

- **Õigusnormide toimivus ja lihtsustamine**

Käesolev algatus on osa komisjoni 2023. aasta tööprogrammi II lisast (REFITi algatused) pealkirja all „Inimeste hüvanguks toimiv majandus“. See omab olulist õigusloome kvaliteedi ja tulemuslikkuse programmi mõõdet mitmeliigilist transporti kasutavate reisijate suhtes kohaldatavate eeskirjade lihtsustamise vallas.

Eelkõige seisneb tugev lihtsustamispotentsiaal paremas teabes piletiliikide kohta, mida reisijad kasutavad mitmeliigiliste reiside ajal. Praegu neil puudub lihtne või üldise juurdepääs sellisele teabele. Mitmeliigilist transporti kasutavatel reisijatel oleks kaebuste menetlemise korra raames juurdepääs ka tõhustatud hüvitamisvahenditele nii sektori kui ka riiklike ametiasutuste tasandil, mis lihtsustaks reisijate jaoks oma õiguste eest seismist. Ühes suuremate õigustega veoteenusega seotud ühendusreisist mahajäämise korral (tagasimakse või marsruudi muutmine) omab see reisijate jaoks kulude kokkuhoiu potentsiaali. Eelkõige piiratud liikumisvõimega isikute jaoks on oluline ka tõhususe potentsiaal, millega seoses neil oleks lisaks tasuta abi saamise õigusele, kui nad reisivad ühtse mitmeliigilise reisi lepingu alusel, ka võimalus saada koordineeritud abi mitmeliigilise reisijateveo sõlmpunktides (ühtsed kontaktpunktid) transpordiliigi vahetamise korral, mille puhul nad peavad praegu esitama vedajatele ja terminali käitajatele mitu abitaotlust.

Ettepanek tooks paratamatult kaasa regulatiivse koormuse, kuna praegu puuduvad eeskirjad, mis kaitseksid mitmeliigilisi reise tegevaid reisijaid. Siiski on selles kontekstis üks oluline leevendav tegur, eelkõige veotevõtjate jaoks, sest nad juba kohaldavad enamikku meetmeid ühe transpordiliigi põhiste reiside puhul (nt tagasimakse või marsruudi muutmine, hoolitsus, piiratud liikumisvõimega isikutele pakutav abi) – seni ei ole võetud arvesse üksnes seda reisiosa, mil reisijad läksid ühelt transpordiliigilt üle teisele. Lisaks vabastatakse VKEdeks liigitatud vedajad ja vahendajad kavandatud reaalajateabe pakkumist käsitlevatest eeskirjadest (ettepaneku artiklid 5 ja 6).

ELi konkurentsivõimele ja rahvusvahelisele kaubandusele avalduv mõju on eeldatavasti valdavalt neutraalne.

Ettepanekus võetakse arvesse digikeskkonda, eelkõige seoses reaalajateabe pakkumisega näiteks reisikatkestuste ja viivituste kohta, mida ideaaljuhul edastatakse ka digitaalsete teabevahendite kaudu, ning soovitatud kaebuste menetlemist käsitlevaid eeskirju, mille puhul nii ettevõtjad kui ka riiklikud täitevasutused peavad tagama, et reisijad saavad esitada kaebusi nii interneti kaudu kui ka väljaspool seda. Ettepanekus võetakse arvesse ka selliste internetipõhiste reisibüroode suurenevat osakaalu turul, kes oleksid valmis pakkuma võimalikele reisijatele kombineeritud veoteenuseid. See ei kajastu mitte ainult reisiteabe esitamist käsitlevates eeskirjades, vaid ka erinevate veoteenuste kombineeritud pileteid müüvate vahendajate vastutuses.

- **Põhiõigused**

Euroopa Liidu põhiõiguste harta artiklis 38 nõutakse, et liidu poliitikaga tuleb tagada kõrgel tasemel tarbijakaitse. Harta artiklis 26 nõutakse puuetega isikute integreerimist ja et liikmesriigid võtaksid meetmeid, et tagada nende sõltumatus, sotsiaalne ja tööalane

integratsioon ning osalemine ühiskonnaelus. Mitmeliigilist transporti kasutavate reisijate õiguste tugevdamine ELis suurendab veelgi üldiselt kõrgel tasemel tarbijakaitset.

Kohustus edastada reisijate isikuandmeid mõjutab harta artikli 8 kohast õigust isikuandmete kaitsele. See kohustus on vajalik ja proportsionaalne, võttes arvesse eesmärki tagada tõhus tarbijakaitse kooskõlas harta artikliga 38. Peale selle rakendatakse andmekaitsele avalduva mõju täiendava leevendamise eesmärgil andmekaitsemeetmeid, nimelt andmekasutuse eesmärgi piiramist ja selgelt kindlaks määratud säilitamistähtaegu. Ettepaneku muud sätted, mis käsitlevad reisijate andmete kasutamist, aitavad järgida harta artikli 8 kohast õigust isikuandmete kaitsele, sätestades selgelt, milliseid isikuandmeid võib kasutada konkreetsetel eesmärkidel (reisijate teavitamiseks, piletihinna tagasimaksmiseks ja marsruudi muutmiseks ning ohutuse ja turvalisusega seotud põhjustel) ja tingimustel.

4. MÕJU EELARVELE

Käesolev ettepanek ei mõjuta ELi eelarvet.

5. MUU TEAVE

- **Rakenduskavad ning järelevalve, hindamise ja aruandluse kord**

Komisjon jälgib käesoleva algatuse rakendamist ja tõhusust mõjuhinnangu 9. peatükis nimetatud tulemusnäitajate alusel. Viis aastat pärast kavandatud õigusakti jõustumist hindab komisjon, kas selle eesmärgid on saavutatud.

Komisjon kohustus oma teatises „ELi pikaajaline konkurentsivõime: pilk 2030. aasta järgsesse aega“¹⁷ ratsionaliseerima ja lihtsustama aruandlusnõudeid, kahjustamata asjakohaseid poliitikaeesmärke. Käesolev ettepanek on nende eesmärkidega kooskõlas. Kuigi sellega kehtestatakse ühtse mitmeliigilise reisi lepingut pakkuvatele vedajatele uus kohustus avaldada iga kahe aasta järel aruanne oma teenuse kvaliteedi normide rakendamise kohta koos peamiste tulemusnäitajatega reisijate õiguste kohta (nt ühendusreisist mahajäämised, kaebuste menetlemine, koostöö puuetega isikute esindajatega), on need aruanded hädavajalikud reisijate õiguste järgimise järelevalveks ja nende täitmise tagamiseks. Vedajad märkisid sidusrühmadega konsulteerimise käigus, et nad juba koguvad kõnealuseid andmeid ning asjaomaste meetmete rakendamiskulude kokkuhoiu nimel määrati kindlaks aruandluse esitamise sagedus (üksnes iga kahe aasta tagant). Lisaks sellele, et need aruanded on väärtuslik teabeallikas riiklikele täitevasutustele, kellel on üksnes piiratud ressursid järelevalve ja täitmise tagamise ülesannete elluviimiseks, võimaldavad need aruanded reisijatel teha teadlikke otsuseid selle kohta, millise vedaja kasuks otsustada tulenevalt vedaja tegevuse kvaliteedist, ning need võivad ka soodustada vedajatevahelist konkurentsi, mis põhineb samuti nende tegevuse kvaliteedil. Samamoodi võimaldaks riiklike täitevasutuste jaoks kehtestatud kohustus esitada iga kahe aasta tagant aruanne meetmete kohta, mida on võetud määruse kohaldamise tagamiseks, ja asjakohane statistika (nt kaebuste kohta) komisjonil seoses oma ülesannete täitmisega kontrollida määruse rakendamist.

- **Ettepaneku sätete üksikasjalik selgitus**

Määruse struktuuri puhul lähtutakse kehtivatest reisijate õigusi käsitlevatest määrustest, eelkõige viimasest määrusest (EL) 2021/782 rongireisijate õiguste ja kohustuste kohta. Määrus koosneb järgmistest põhilistest peatükkidest.

¹⁷ COM(2023) 168.

I peatükk. Üldsätted

I peatükk sisaldab määruse üldsätteid, milles on esitatud reguleerimise ja eesmärgid, kohaldamisala ja mõisted. Lisaks on välja toodud, et ettepanek täiendab kehtivat reisijate õigusi käsitlevat liidu õigust.

II peatükk. Veolepingud ja teave

II peatükk sisaldab sätteid veolepingute kohta ja reisijate teavitamise kohta vedajate, vahendajate ja mitmeliigilise reisijateveo sõlmpunktide käitajate poolt. Selles kirjeldatakse reisijatele enne reisi ja reisi ajal (reaalajas) pakutavat teavet ning asjaomaste eri liiki ettevõtjate vahelise sellekohase teabevahetuse ja koostöö korda.

III peatükk. Ühendusreisidest mahajäämisega seotud vastutus

III peatükk sisaldab sätteid, mis käsitlevad ühtse mitmeliigilise reisi lepinguga reisijate abistamist (hüvitamine, marsruudi muutmine, hoolitsus) järgneva veoteenuse ühendusreisist mahajäämise korral. Lisaks on selles sätestatud tagasimakseprotsess, kui selline leping oli sõlmitud vahendajaga. Samuti selgitatakse mitmeliigilise reisi kombineeritud pileteid pakkuvate vedajate ja vahendajate vastutust. Viimasena kehtestatakse tagasimakse- ja hüvitistaotluste ühtne vorm.

IV peatükk. Puuetega isikud ja piiratud liikumisvõimega isikud

IV peatükis on esitatud puuetega isikute ja piiratud liikumisvõimega isikute kaitset ja abi käsitlevad eeskirjad mitmeliigiliste reiside kontekstis. Lisaks üksikasjalikule kirjeldusele, mis käsitleb selliste piiratud liikumisvõimega isikute õigust transpordile ja abile, kes reisivad ühtse mitmeliigilise reisi lepingu alusel, käsitletakse selles ühtsete kontaktpunktide loomist mitmeliigilise reisijateveo sõlmpunktides. Need kontaktpunktid on vastavuses mitmeliigilise reisijateveo sõlmpunktidega, mis tuleb 2030. aastaks välja töötada TEN-T võrgu igas linnatranspordisõlmes vastavalt ettepanekule võtta vastu määrus üleeuroopalise transpordivõrgu arendamist käsitlevate liidu suuniste kohta¹⁸.

V peatükk. Teenuse kvaliteet ja kaebused

V peatükk sisaldab eeskirju teenuse kvaliteedi kohta ja kaebuste käsitlemise kohta vedajate, vahendajate ja mitmeliigilise reisijateveo sõlmpunktide käitajate poolt.

VI peatükk. Teavitamine ja täitmise tagamine

VI peatükk sisaldab sätteid, mis käsitlevad reisijate teavitamist nende õigustest ja määruse täitmise tagamist. Viimasega seoses sisaldab see eeskirju riikliku täitevasutuse määramise kohta, riskipõhist lähenemisviisi reisijate õiguste järgimise järelevalve jaoks, asjaomaste ettevõtjate poolt teabe esitamist riiklikele täitevasutustele ning liikmesriikide ja komisjoni koostööd.

VII peatükk. Lõppsätted

¹⁸ Ettepanek: EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU MÄÄRUS, milles käsitletakse liidu suuniseid üleeuroopalise transpordivõrgu arendamise kohta ning millega muudetakse määrust (EL) 2021/1153 ja määrust (EL) nr 913/2010 ja tunnistatakse kehtetuks määrus (EL) nr 1315/2013 (COM(2021) 812 final, 2021/0420(COD), 14.12.2021).

VII peatükk sisaldab sätteid aruandluskohustuste ja komiteemenetluse kohta.

Lisad

I lisa on esitatud linnatranspordisõlmede loetelu, kus tuleb luua mitmeliigilise reisijateveo sõlmpunktid ja vastavad ühtsed kontaktpunktid ning neid kasutada.

II lisa sisaldab teenuse kvaliteeti puudutavaid miinimumnorme, mida peavad järgima vedajad, kes pakuvad ühtseid mitmeliigilise reisi lepinguid, ja mitmeliigilise reisijateveo sõlmpunktide kasutajad.

Ettepanek:

EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU MÄÄRUS**reisijate õiguste kohta mitmeliigilisel reisil**

(EMPs kohaldatav tekst)

EUROOPA PARLAMENT JA EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artikli 91 lõiget 1 ja artikli 100 lõiget 2,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni ettepanekut,

olles edastanud seadusandliku akti eelnõu liikmesriikide parlamentidele,

võttes arvesse Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamust¹,võttes arvesse Regioonide Komitee arvamust²,

toimides seadusandliku tavamenetluse kohaselt

ning arvestades järgmist:

- (1) Reisijate õigusi käsitlevad liidu õigusaktid³ on märkimisväärselt suurendanud lennu-, mere- ja sisevee-, bussi- ja raudteereisijate õiguste kaitset olukorras, kui nende reisikava muutub reiside pika hilinemise ja tühistamise tõttu.
- (2) Nende määrustega kehtestatud ja kaitstud õiguste rakendamisel on siiski ilmnenud vajakajäämisi selliste reisijate puhul, kes teevad või kavatsevad teha eri transpordiliike ühendava reisi, mistõttu ei ole reisijate õigused täielikult tagatud.
- (3) Ühise transpordipoliitika raames on oluline kaitsta reisiks eri transpordiliike kasutavate reisijate õigusi, et aidata arendada mitmeliigilisi liikumisvõimalusi ja võimaldada reisijatel eri reisivariantide vahel paremini valida.

¹ ELT C [...], [...], lk [...].

² ELT C [...], [...], lk [...].

³ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. veebruari 2004. aasta määrus (EÜ) nr 261/2004, millega kehtestatakse ühiseeskirjad reisijatele lennureisist mahajätmise korral ning lendude tühistamise või pikaajalise hilinemise eest antava hüvitise ja abi kohta ning tunnistatakse kehtetuks määrus (EMÜ) nr 295/91 (ELT L 46, 17.2.2004, lk 1), ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2004/261/oj>; Euroopa Parlamendi ja nõukogu 5. juuli 2006. aasta määrus (EÜ) nr 1107/2006 puudega ja liikumispuudega isikute õiguste kohta lennureisi puhul (ELT L 204, 26.7.2006, lk 1), ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2006/1107/oj>; Euroopa Parlamendi ja nõukogu 29. aprilli 2021. aasta määrus (EL) 2021/782 rongireisijate õiguste ja kohustuste kohta (uuesti sõnastatud) (ELT L 172, 17.5.2021, lk 1), ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2021/782/oj>; Euroopa Parlamendi ja nõukogu 24. novembri 2010. aasta määrus (EL) nr 1177/2010, mis käsitleb meritsi ja siseveeteedel reisijate õigusi ning millega muudetakse määrust (EÜ) nr 2006/2004 (ELT L 334, 17.12.2010, lk 1), ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2010/1177/oj>; Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. veebruari 2011. aasta määrus (EL) nr 181/2011, mis käsitleb bussisõitjate õigusi ning millega muudetakse määrust (EÜ) nr 2006/2004 (ELT L 55, 28.2.2011, lk 1), ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2011/181/oj>.

- (4) Seepärast tuleks liidu kaitsenorme, mis määrustega (EÜ) nr 261/2004, (EÜ) nr 1107/2006, (EL) 2021/782, (EL) nr 1177/2010 ja (EL) nr 181/2011 on kehtestatud ühe transpordiliigiga reisimisele, laiendada nii, et need hõlmaksid ka nende reisijate õigusi, kes kasutavad reisi käigus eri transpordiliike, ja tagada, et mitmeliigilise reisiga seotud ettevõtjad tegutsevad ühtlustatud normide alusel.
- (5) Õiguskaitse tuleks tagada reisijatele, kes teevad mitmeliigilisi reise, mille kohta konkreetsed liidu valdkondlikud õigusaktid puuduvad.
- (6) Mitmeliigilisi reise tegevate reisijate õigused, mis on sätestatud käesolevas määruses, peaksid veelgi suurendama kaitset, mis neil reisijatel juba on reisijate õigusi käsitlevate liidu õigusaktide alusel. Seepärast ei tohiks käesoleva määrusega piirata kõnealustest õigusaktidest tulenevaid õigusi ega kohustusi.
- (7) Käesolevat määrust ei tohiks kohaldada ühtsete mitmeliigilise reisi lepingute suhtes, kui need on osa pakettreisist ja õigus saada raha tagasi tuleneb Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivist (EL) 2015/2302⁴. Pidades silmas kõnealuse direktiiviga reisijatele ette nähtud kaitset, ei tohiks käesolevat määrust kohaldada ka mitmeliigiliste reiside kombineeritud piletite suhtes, kui reisi korraldaja pakub neid osana pakettreisist.
- (8) Liikmesriigid peaksid tagama, et reisijat ei diskrimineerita kodakondsuse alusel ning vedajat või vahendajat liidus asuva tegutsemiskoha alusel, kui nad pakuvad üldsusele mitmeliigilise reisi lepingu tingimusi ja tariife. Sotsiaaltariifid ei tohiks olla keelatud, tingimusel et sellised meetmed on proportsionaalsed ega sõltu asjaomase reisija kodakondsusest. Pidades silmas reisijateveopileteid müüvate veebiplatvormide arengut, peaksid liikmesriigid pöörama erilist tähelepanu selle tagamisele, et internetipõhiste kasutajaliidestele juurdepääsul või piletite ostmisel ei diskrimineerita reisijat kodakondsuse alusel ning vedajat või vahendajat liidus asuva tegutsemiskoha alusel. Samuti peaks reisija olema ühtmoodi kaitstud, olenemata sellest, kuidas teatavat liiki pilet on ostetud.
- (9) Liikmesriigid peaksid tagama, et mitmeliigilise reisi lepinguid pakkuvad vedajad ja vahendajad teavitavad reisijat selle reisiga seotud pileti või piletite liigist ja nende vastavatest õigustest, eelkõige ühendusreisist mahajäämise korral.
- (10) Reisiteabe, sealhulgas reaalsajas saadava teabe kättesaadavus lihtsustab mitmeliigilist reisimist ja suurendab reisijate valikuvõimalusi. Sellega seoses on komisjoni delegeeritud määruses (EL) 2017/1926⁵ sätestatud, selline reisi- ja liiklusteave peab olema riiklikele juurdepääsupunktidele kättesaadav, et piletimüüjad saaksid teavitada reisijaid enne reisi ja reisi ajal. Selleks et vältida tarbetut koormust ühtseid mitmeliigilise reisi lepinguid pakkuvatele vedajatele, peaks neil olema võimalik täita käesoleva määruse sätteid, et anda reisiteavet nende teenuseid müüvatele teistele vedajatele ja vahendajatele sellises mahus, nagu nad esitavad andmeid riiklikele juurdepääsupunktidele.

⁴ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 25. novembri 2015. aasta direktiiv (EL) 2015/2302, mis käsitleb pakettreise ja seotud reisikorraldusteenuseid ning millega muudetakse määrust (EÜ) nr 2006/2004 ja Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2011/83/EL ning tunnistatakse kehtetuks nõukogu direktiiv 90/314/EMÜ (ELT L 326, 11.12.2015, lk 1), ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2015/2302/oj>.

⁵ Komisjoni 31. mai 2017. aasta delegeeritud määrus (EL) 2017/1926, millega täiendatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2010/40/EL seoses mitmeliigilisi liikumisvõimalusi käsitlevate teabeteenuste osutamisega kogu ELis (ELT L 272, 21.10.2017, lk 1), ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/del/2017/1926/oj>.

- (11) Komisjoni määruse (EL) nr 651/2014⁶ I lisas sätestatud kriteeriumidele vastavatest väikestest ja keskmise suurusega ettevõtjatest (VKEd) vedajate ja vahendajate ressursid on sageli napid, mistõttu võib olla piiratud ka nende juurdepääs teabele, eriti seoses uue tehnoloogiaga. Seepärast tuleks sellised vedajad ja vahendajad vabastada nõudest anda reaajas teavet mitut transpordiliiki kasutavatele reisijatele.
- (12) Reisijatel, kellel on ühtne mitmeliigilise reisi leping ja kes jäävad ühendusreisist maha varasema lepingulise teenuse hilinemise või tühistamise tõttu, peaks olema võimalik saada piletiraha tagasi või tuleks nende reisimarsruuti rahuldavatel tingimustel muuta ning nende eest tuleks hilisema ühendusvõimaluse ootamise ajal nõuetekohaselt hoolt kanda.
- (13) Kui ühtne mitmeliigilise reisi leping broneeritakse vahendaja kaudu, peaksid vahendaja ja lepinguline vedaja reisijat tagasimaksemenetlustest teavitama. Eelkõige peaks lepinguline vedaja avalikult teatama, kas ta teeb tagasimakse menetlemisel koostööd vahendajatega ja kui teeb, siis kellega.
- (14) Täpne teave mitmeliigilise veo teenuse kohta on oluline ka siis, kui reisijad ostavad pileteid vahendajatelt. Kui vahendajad müüvad eri veoteenuste pileteid mitmeliigilise reisi kombineeritud piletina, peaksid nad reisijat selgelt teavitama, et sellised piletid ei taga samasugust kaitset kui ühtsed mitmeliigilise reisi lepingud ning et teenust osutav vedaja või osutavad vedajad ei ole neid pileteid välja andnud ühtse mitmeliigilise reisi lepinguna. Kui vahendajad seda nõuet ei täida, peaks nende vastutus hõlmama piletihinna tagasimaksmist ja täiendavat hüvitist, mis on 75 % pileti hinnast.
- (15) Arvestades Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni puuetega inimeste õiguste konventsiooni ning selleks, et anda puudega isikute ja piiratud liikumisvõimega isikutele teiste kodanikega samaväärne võimalus kasutada reisimiseks mitut transpordiliiki, tuleks kehtestada nende mittediskrimineerimise ja sõidu ajal abistamise reeglid. Erilist tähelepanu tuleks pöörata puudega isikute ja piiratud liikumisvõimega isikute teavitamisele veoteenuste kättesaadavusest, sõidukitele juurdepääsu tingimustest ja sõidukites olevatest võimalustest, kui selline isik läheb ühelt transpordiliigilt üle teisele. Selleks et anda teavet puudega isikute ja piiratud liikumisvõimega isikute jaoks kättesaadavas vormis, tuleks see esitada kooskõlas kohaldatavate õigusaktidega, näiteks kooskõlas direktiivi (EL) 2019/882⁷ I lisas sätestatud ligipääsetavuspääsunõuetega. Turvalisus-, mugavus- ja juurdepääsueeliseid silmas pidades peaksid liikmesriigid soodustama Euroopa digiidentiteedikukrute kasutamist identimiseks ja autentimiseks mitmeliigilise transpordi eri võimaluste korral, seda eelkõige haavatavate isikute või puudega isikute abistamiseks.
- (16) Vedajad ja mitmeliigilise reisijateveo sõlmpunkti käitajad peaksid tegema aktiivselt koostööd puudega isikuid esindavate organisatsioonidega, et parandada veoteenustele juurdepääsu kvaliteeti. Selleks et hõlbustada puudega isikute ja piiratud liikumisvõimega isikute juurdepääsu mitmeliigilise reisijateveo teenustele, peaksid liikmesriigid, vedajad ja terminali käitajad looma riiklikud ühtsed kontaktpunktid, et koordineerida teabe ja abi andmist teatavates peamistes linnatranspordisõlmedes asuvates mitmeliigilise reisijateveo sõlmpunktides.

⁶ Komisjoni 17. juuni 2014. aasta määrus (EL) nr 651/2014 ELi aluslepingu artiklite 107 ja 108 kohaldamise kohta, millega teatavat liiki abi tunnistatakse siseturuga kokkusobivaks (ELT L 187, 26.6.2014, lk 1), ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2014/651/oj>

⁷ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. aprilli 2019. aasta direktiiv (EL) 2019/882 toodete ja teenuste ligipääsetavusnõuete kohta (ELT L 151, 7.6.2019, lk 70), ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2019/882/oj>.

- (17) Lisaks peaksid liikmesriigid saama nõuda vedajatelt ja terminali käitajatelt riiklike ühtsete kontaktpunktide loomist, et koordineerida teabe ja abi andmist ka muudes mitmeliigilise reisijateveo sõlmpunktides.
- (18) Vedajad ja terminali käitajad peaksid määrama kindlaks mitmeliigilise reisijateveo teenuse kvaliteedi normid, neid haldama ja nende täitmist kontrollima. Samuti peaksid vedajad avalikustama teabe oma teenuste kvaliteedi kohta.
- (19) Käesolev määrus ei tohiks mõjutada reisijate õigust esitada riiklikule asutusele kaebus või taotleda õiguskaitset riigisise meneluste alusel.
- (20) Selleks et säilitada kõrgetasemeline tarbijakaitse mitmeliigilises transpordis, peaksid liikmesriigid olema kohustatud määrama riikliku täitevasutuse, kes jälgib hoolikalt käesoleva määruse kohaldamist ja tagab selle täitmise riigi tasandil. Kõnealused asutused peaksid olema võimelised võtma mitmesuguseid täitemeetmeid. Reisijatel peaks olema võimalik esitada kõnealustele asutustele või mõnele muule liikmesriigis selleks määratud asutusele kaebus määruse väidetava rikkumise kohta. Tuleks märkida, et liikmesriigid võivad otsustada määrata riikliku täitevasutuse, mis on määratud vastutavaks ka reisijate muid õigusi käsitlevate liidu eeskirjade täitmise tagamise eest.
- (21) Isikuandmeid tuleks töödelda vastavalt liidu õigusaktidele, mis käsitlevad isikuandmete kaitset, nagu on sätestatud Euroopa Parlamendi ja nõukogu määru (EL) 2016/679⁸. Eelkõige tuleb isikuandmeid töödelda kooskõlas kõnealuse määruse artikli 5 lõikes 1 ja artikli 6 lõikes 1 sätestatud nõuetega. Samuti tuleks märkida, et kohustus teavitada reisijaid nende õigustest ei piira vastutava töötleja kohustust anda andmesubjektile teavet vastavalt määruse (EL) 2016/679 artiklitele 12, 13 ja 14.
- (22) Selleks et tagada reisijale teave mitmeliigilise reisi kohta nii enne reisi kui ka selle ajal, võib osutada vajalikuks jagada vedajaga reisijate kontaktandmeid. Vedaja võib neid kontaktandmeid kasutada üksnes käesolevast määrusest tuleneva teavitamiskohustuse ning kohaldatavatest ohutus- ja turvalisusalastest liidu õigusaktidest tulenevate kohustuste täitmiseks. Neid isikuandmeid ei tohiks töödelda ühelgi muul eesmärgil ja need tuleks kustutada 72 tunni jooksul pärast veolepingu täitmist, välja arvatud juhul, kui kontaktandmete edasine säilitamine on õigustatud selleks, et täita kohustusi seoses reisija õigusega marsruudi muutmisele, tagasimaksele või hüvitisele.
- (23) Liikmesriigid peaksid kehtestama karistused käesoleva määruse rikkumise eest ja tagama nende karistuste kohaldamise. Karistused peaksid olema tulemuslikud, proportsionaalsed ja hoiatavad.
- (24) Kuna käesoleva määruse eesmärke, täpsemalt mitmeliigilise reisijateveo turu arendamist liidus ja mitmeliigilisi reise tegevate reisijate õiguste kehtestamist, ei suuda liikmesriigid piisavalt saavutada, mistõttu on neid võimalik paremini saavutada liidu tasandil, võib liit võtta meetmeid kooskõlas Euroopa Liidu lepingu artiklis 5 sätestatud subsidiaarsuse põhimõttega. Kõnealuses artiklis sätestatud proportsionaalsuse põhimõtte kohaselt ei lähe käesolev määrus nimetatud eesmärkide saavutamiseks vajalikust kaugemale.

⁸ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 27. aprilli 2016. aasta määrus (EL) 2016/679 füüsiliste isikute kaitse kohta isikuandmete töötlemisel ja selliste andmete vaba liikumise ning direktiivi 95/46/EÜ kehtetuks tunnistamise kohta (isikuandmete kaitse üldmäärus) (ELT L 119, 4.5.2016, lk 1), ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2016/679/oj>.

- (25) Selleks et tagada käesoleva määruse ühetaolise rakendamise tingimused, tuleks komisjonile anda rakendamisvolitused. Neid volitusi tuleks teostada kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) nr 182/2011⁹. Ühised tagasimakse- ja hüvitistaotluste vormid tuleks vastu võtta kontrollimenetlusega.
- (26) Käesolevas määruses austatakse põhiõigusi ja järgitakse põhimõtteid, mis on sätestatud Euroopa Liidu põhiõiguste hartas, eelkõige selle artiklites 21, 26, 38 ja 47, mis käsitlevad vastavalt igasuguse diskrimineerimise keeldu, puudega isikute integreerimist ühiskonda, kõrgetasemelise tarbijakaitse tagamist ning õigust tõhusale õiguskaitsevahendile ja õiglasele kohtulikule arutamisele. Liikmesriikide kohtud peavad käesolevat määrust kohaldama nimetatud õigusi ja põhimõtteid järgides.
- (27) Vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2018/1725 artikli 42 lõikele 1 konsulteeriti Euroopa Andmekaitseinspektoriga, kes esitas oma arvamuse [kuupäev],

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA MÄÄRUSE:

I PEATÜKK

ÜLDSÄTTED

Artikkel 1

Reguleerimisese

Käesoleva määrusega kehtestatakse mitmeliigilise transpordi suhtes kohaldatavad eeskirjad järgneva kohta:

- a) reisijate mittediskrimineerimine seoses veotingimustega ja piletite pakkumisega;
- b) reisijate teavitamine;
- c) reisijate õigused reisi katkemise korral, eelkõige seoses ühelt transpordiliigilt teisele üleminekul ühendusreisist mahajäämisega;
- d) puudega isikute ja piiratud liikumisvõimega isikute mittediskrimineerimine ning abistamine;
- e) teenuse kvaliteedi normide kindlaksmääramine ja nende järgimine;
- f) kaebuste menetlemine;
- g) täitmise tagamise üldeeskirjad;
- h) karistused.

⁹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. veebruari 2011. aasta määrus (EL) nr 182/2011, millega kehtestatakse eeskirjad ja üldpõhimõtted, mis käsitlevad liikmesriikide läbiviidava kontrolli mehhanisme, mida kohaldatakse komisjoni rakendamisvolituste teostamise suhtes (ELT L 55, 28.2.2011, lk 13), ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2011/182/oj>

Artikkel 2

Kohaldamisala

1. Käesolevat määrust kohaldatakse selliste mitmeliigiliste reiside suhtes, mille puhul kõik asjaomased veeteenused kuuluvad reisijate õigusi käsitlevate liidu õigusaktide¹⁰ kohaldamisalasse ja mida vedajad või vahendajad pakuvad reisijatele järgmises vormis:
 - a) ühtne mitmeliigilise reisi leping,
 - b) mitmeliigilise reisi kombineeritud pilet,
 - c) mitmeliigilise reisi eraldi piletid.
2. Käesolevat määrust kohaldatakse vedajate, vahendajate ja terminali käitajate suhtes. Seda kohaldatakse ka selliste mitmeliigilise reisijateveo sõlmpunkti käitajate suhtes, kes käitavad I lisas loetletud linnatranspordisõlmedes asuvate mitmeliigilise reisijateveo sõlmpunktide ühtseid kontaktpunkte.
3. Käesolev määrus ei piira muid reisijate kaitse aspekte reguleerivates muudes liidu õigusaktides sätestatud järgmiste eeskirjade kohaldamist ja sellega täiendatakse kõnealust kaitset:
 - a) reisijate õigusi käsitlevad liidu õigusaktid;
 - b) pakettreise ja nendega seotud reisikorraldusteenuseid käsitlevad liidu õigusaktid¹¹;
 - c) tarbijakaitset käsitlevad liidu õigusaktid¹².

¹⁰ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. veebruari 2004. aasta määrus (EÜ) nr 261/2004, millega kehtestatakse ühiseeskirjad reisijatele lennureisist mahajätmise korral ning lendude tühistamise või pikaajalise hilinemise eest antava hüvitise ja abi kohta ning tunnistatakse kehtetuks määrus (EMÜ) nr 295/91 (ELT L 46, 17.2.2004, lk 1), ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2004/261/oj>; Euroopa Parlamendi ja nõukogu 5. juuli 2006. aasta määrus (EÜ) nr 1107/2006 puudega ja liikumispuudega isikute õiguste kohta lennureisi puhul (ELT L 204, 26.7.2006, lk 1), ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2006/1107/oj>; Euroopa Parlamendi ja nõukogu 29. aprilli 2021. aasta määrus (EL) 2021/782 rongireisijate õiguste ja kohustuste kohta (uuesti sõnastatud) (ELT L 172, 17.5.2021, lk 1), ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2021/782/oj>; Euroopa Parlamendi ja nõukogu 24. novembri 2010. aasta määrus (EL) nr 1177/2010, mis käsitleb meritsi ja siseveeteedel reisijate õigusi ning millega muudetakse määrust (EÜ) nr 2006/2004 (ELT L 334, 17.12.2010, lk 1), ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2010/1177/oj>; Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. veebruari 2011. aasta määrus (EL) nr 181/2011, mis käsitleb bussisõitjate õigusi ning millega muudetakse määrust (EÜ) nr 2006/2004 (ELT L 55, 28.2.2011, lk 1), ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2011/181/oj>.)

¹¹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 25. novembri 2015. aasta direktiiv (EL) 2015/2302, mis käsitleb pakettreise ja seotud reisikorraldusteenuseid ning millega muudetakse määrust (EÜ) nr 2006/2004 ja Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2011/83/EL ning tunnistatakse kehtetuks nõukogu direktiiv 90/314/EMÜ (ELT L 326, 11.12.2015, lk 1), ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2015/2302/oj>).

¹² Euroopa Parlamendi ja nõukogu 12. detsembri 2017. aasta määrus (EL) 2017/2394 tarbijakaitsealaste õigusaktide täitmise tagamise eest vastutavate liikmesriigi asutuste vahelise koostöö kohta ja millega tunnistatakse kehtetuks määrus (EÜ) nr 2006/2004 (EMPs kohaldatav tekst) (ELT L 345, 27.12.2017, lk 1), ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2017/2394/oj>); Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. mai 2005. aasta direktiiv 2005/29/EÜ, mis käsitleb ettevõtja ja tarbija vaheliste tehingutega seotud ebaausaid kaubandustavasid siseturul ning millega muudetakse nõukogu direktiivi 84/450/EMÜ, Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiive 97/7/EÜ, 98/27/EÜ ja 2002/65/EÜ ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EÜ) nr 2006/2004 (ebaausate kaubandustavade direktiiv), (EMPs kohaldatav tekst) (ELT L 149, 11.6.2005, lk 22), ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2005/29/oj>); Euroopa Parlamendi ja nõukogu 21. mai 2013. aasta direktiiv 2013/11/EL tarbijavaidluste kohtuvälise lahendamise kohta, millega muudetakse määrust (EÜ) nr 2006/2004 ja direktiivi 2009/22/EÜ (tarbijavaidluste kohtuvälise

4. Käesolevat määrust ei kohaldata mitmeliigilise reisi kombineeritud piletite suhtes, kui korraldaja pakub neid osana pakettreisist direktiivi (EL) 2015/2302¹³ alusel.
5. Artikli 7 lõike 1 punkti a kohaldatakse nende reisijate suhtes, kelle ühtne mitmeliigilise reisi leping moodustab osa pakettreisist, välja arvatud juhul, kui neil tekib õigus tagasimaksele direktiivi (EL) 2015/2302¹⁴ alusel.

Artikkel 3

Mõisted

Käesolevas määruses kasutatakse järgmisi mõisteid:

- 1) „mitmeliigiline reis“ – reisija sõit lähtekohast lõppsihtkohta, mille jooksul ta kasutab vähemalt kaht veoteenust ja vähemalt kaht transpordiliiki;
- 2) „vedaja“ – üldsusele veoteenuseid osutav füüsiline või juriidiline isik (v.a vahendaja), sealhulgas järgmised:
 - a) lendu teostavad vedajad [*mõiste on muutunud; varem: tegutsev lennuettevõtja*], kes on määratletud määruse (EÜ) nr 261/2004 artikli 2 punktis b;
 - b) raudteeveo-ettevõtjad, kes on määratletud määruse (EL) nr 2021/782 artikli 3 punktis 1;
 - c) vedajad, kes on määratletud määruse (EL) nr 1177/2010 artikli 3 punktis d;
 - d) vedajad, kes on määratletud määruse (EL) nr 181/2011 artikli 3 punktis e;
- 3) „piletimüüja“ – füüsiline või juriidiline isik (v.a vedaja), kes sõlmib veolepinguid vedaja või reisija nimel;
- 4) „vahendaja“ – piletimüüja või direktiivi (EL) 2015/2302 artikli 3 punktis 8 määratletud korraldaja või punktis 9 määratletud vahendaja, v.a vedaja;
- 5) „pilet“ – mis tahes vormis kehtiv tõend veolepingu sõlmimise kohta;
- 6) „veoleping“ – vedaja ja sõitja vaheline leping ühe või mitme veoteenuse osutamiseks;
- 7) „ühtne mitmeliigilise reisi leping“ – veoleping mitmeliigiliseks reisiks, mis koosneb ühe või mitme vedaja osutatavatest järjestikustest veoteenustest;

lahendamise direktiiv) (ELT L 165, 18.6.2013, lk 63), ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2013/11/oj>); Euroopa Parlamendi ja nõukogu 25. novembri 2020. aasta direktiiv (EL) 2020/1828, mis käsitleb tarbijate kollektiivsete huvide kaitsmise esindushagisid ja millega tunnistatakse kehtetuks direktiiv 2009/22/EÜ (ELT L 409, 4.12.2020, lk 1), ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2020/1828/oj>.); Nõukogu 5. aprilli 1993. aasta direktiiv 93/13/EMÜ ebaõiglaste tingimuste kohta tarbijalepingutes (EÜT L 95, 21.4.1993, lk 29), ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/1993/13/oj>).

¹³ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 25. novembri 2015. aasta direktiiv (EL) 2015/2302, mis käsitleb pakettreise ja seotud reisikorraldusteenuseid ning millega muudetakse määrust (EÜ) nr 2006/2004 ja Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2011/83/EL ning tunnistatakse kehtetuks nõukogu direktiiv 90/314/EMÜ (ELT L 326, 11.12.2015, lk 1), ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2015/2302/oj>).

¹⁴ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 25. novembri 2015. aasta direktiiv (EL) 2015/2302, mis käsitleb pakettreise ja seotud reisikorraldusteenuseid ning millega muudetakse määrust (EÜ) nr 2006/2004 ja Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2011/83/EL ning tunnistatakse kehtetuks nõukogu direktiiv 90/314/EMÜ (ELT L 326, 11.12.2015, lk 1), ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2015/2302/oj>).

- 8) „mitmeliigilise reisi kombineeritud pilet“ – mitmeliigilise reisi pilet või piletid, milles osutatakse eraldiseisvatele veolepingutele, mille vedaja või vahendaja on kombineerinud omal algatusel ja mille eest reisija tasub üheainsa maksega;
- 9) „mitmeliigilise reisi eraldi piletid“ – mitmeliigilise reisi piletid, milles osutatakse eraldiseisvatele veolepingutele, mida vedaja või vahendaja pakuvad koos ja mille eest reisija tasub eri maksetega;
- 10) „veoteenus“ – reisijateveoteenus, mida osutatakse terminalide vahel vastavalt sõiduplaanile, sealhulgas ka marsruudi muutmise eesmärgil pakutavad veoteenused;
- 11) „lennujaama käitaja“ – määruse (EÜ) nr 1107/2006 artikli 2 punktis f määratletud asutus;
- 12) „lennujaam“ – määruse (EÜ) nr 1107/2006 artikli 2 punktis j määratletud lennujaam;
- 13) „raudteejaama käitaja“ – määruse (EL) 2021/782 artikli 3 punktis 3 määratletud jaamaülem;
- 14) „raudteejaam“ – määruse (EL) 2021/782 artikli 3 punktis 22 määratletud jaam;
- 15) „sadamaterminal“ – määruse (EL) nr 1177/2010 artikli 3 punktis k määratletud sadamaterminal;
- 16) „sadamaterminali käitaja“ – määruse (EL) nr 1177/2010 artikli 3 punktis s määratletud terminalioperaator;
- 17) „bussiterminal“ – määruse (EL) nr 181/2011 artikli 3 punktis m määratletud bussijaam;
- 18) „bussiterminali käitaja“ – määruse (EL) nr 181/2011 artikli 3 punktis o määratletud bussijaamakäitaja;
- 19) „terminal“ – lennujaama-, raudtee-, sadama- või bussiterminal;
- 20) „terminali käitaja“ – lennu- või raudteejaama või sadama- või bussiterminali käitaja;
- 21) „mitmeliigilise reisijateveo sõlmpunkt“ – vähemalt kahe reisijateveoks kasutatava veoliigi vaheline ühenduspunkt, kus on tagatud juurdepääs ühistranspordile ja võimalused vahetada transpordiliiki, sealhulgas süsteemi „pargi ja sõida“ ja aktiivse liikuvuse rajatised, ning mis toimib ühenduslülina linnatranspordisõlmede ja pikemaid vahemaid hõlmavate transpordivõrkude vahel;
- 22) „mitmeliigilise reisijateveo sõlmpunkti käitaja“ – terminali käitaja, kes vastutab mitmeliigilise reisijateveo sõlmpunkti juhtimise eest;
- 23) „mitmeliigilise reisi ühendusreisist mahajäämine“ – olukord, kus reisijal jääb mitmeliigilise reisi jooksul kasutamata üks või mitu veoteenust seetõttu, et üks või mitu eelnevat veoteenust on hilineanud või tühistatud, või seetõttu, et veoteenus väljus enne sõiduplaanis märgitud aega;
- 24) „puudega isikud“ ja „piiratud liikumisvõimega isikud“ – isikud, kellel on püsiv või ajutine füüsiline või vaimu-, intellekti- või meelepuue, mis koostoimes eri takistustega ei võimalda neil kasutada transpordivahendit täielikult ja tulemuslikult teiste reisijatega võrdsetel alustel, või kelle liikumisvõime transpordivahendi kasutamisel on vanuse tõttu piiratud;
- 25) „väikesed ja keskmise suurusega ettevõtjad“ ehk „VKEd“ – komisjoni määruse (EL) 651/2014 I lisas sätestatud kriteeriumidele vastavad ettevõtjad.

II PEATÜKK

VEOLEPINGUD JA -TEAVE

Artikkel 4

Mittediskrimineerivad lepingutingimused ja -tariifid

1. Ilma et see piiraks sotsiaaltariifide kohaldamist, pakuvad vedajad või vahendajad üldsusele mitmeliigiliste reiside puhul selliseid lepingutingimusi ja -tariife, millega ei diskrimineerita otseselt ega kaudselt reisijat kodakondsuse või vedajat või vahendajat liidus asuva tegutsemiskoha alusel.
2. Sotsiaaltariife võib kohaldada juhul, kui need ei diskrimineeri reisijat kodakondsuse alusel.

Artikkel 5

Reisijatele antav reisieave

1. Vedajad ja vahendajad, kes pakuvad veolepinguid ühe või mitme vedaja nimel, annavad reisijale enne reisi eest tasumist teavet selle kohta, kas mitmeliigiliseks reisiks pakutava pileti või pakutavate piletite puhul on tegemist ühtse mitmeliigilise reisi lepinguga, mitmeliigilise reisi kombineeritud piletiga või mitmeliigilise reisi eraldi piletitega, ning teavet lepingu või pileti liigiga seotud õiguste kohta.
2. Enne reisi eest tasumist annavad vedajad ja vahendajad, kes pakuvad ühe või mitme vedaja nimel mitmeliigilise reisi lepinguid, reisijale üldjuhiseid selle kohta, missugune on minimaalne aeg, mis kulub ühelt veoteenuselt teisele üleminekuks.
3. Mitmeliigilise reisijateveo sõlmpunkti käitajad annavad samuti üldjuhiseid selle kohta, missugune on minimaalne aeg, mis kulub ühelt mitmeliigilise reisijateveo sõlmpunktis osutatavalt veoteenuselt teisele üleminekuks.
4. Vedajad ja vahendajad, kes pakuvad ühe või mitme vedaja nimel mitmeliigilise reisi lepinguid, esitavad reisijale enne mitmeliigilist reisi järgmise teabe:
 - a) lepingu üldtingimused;
 - b) kõige kiirema mitmeliigilise reisi sõiduplaanid ja tingimused;
 - c) mitmeliigilise reisi kõigi olemasolevate hinnaklasside sõiduplaanid ja tingimused, tuues esile odavamad hinnad;
 - d) mitmeliigilist reisi mõjutavad kavandatavad ja reaalses esinevad häired ja viivitused;
 - e) artikli 18 kohane kaebuste esitamise kord.
5. Vedajad, kes pakuvad ühtse mitmeliigilise reisi lepinguid ja mitmeliigilise reisi kombineeritud pileteid, ning võimaluse korral vahendajad, kes pakuvad mitmeliigilise reisi kombineeritud pileteid, esitavad reisijale reisi ajal järgmise teabe:
 - a) (kavandatud ja reaalses esinevad) häired ja viivitused;
 - b) peamised ühendusteenused;

- c) veoteenust osutavas sõidukis ja terminalides esinevad turvalisus- ja ohutusprobleemid.
6. Lõigetes 1–5 osutatud teavet tuleb anda kõige asjakohasemas vormis, sealhulgas asjakohast kommunikatsioonitehnoloogiat kasutades. Teave esitatakse kättesaadavas vormis.
 7. Kui tehniliselt on võimalik, esitatakse reisijatele teave ka elektrooniliselt. Kui teave esitatakse elektrooniliste sidevahendite kaudu, tagavad vedajad ja vahendajad, et reisija saab säilitada mis tahes kirjavahetuse, sealhulgas selle kuupäeva ja kellaaja, püsival andmekandjal. Kõik sidevahendid peavad võimaldama reisijal nendega kiiresti ühendust võtta ja tulemuslikult suhelda.
 8. Kui reisija ei sõlmi ühtse mitmeliigilise reisi lepingut otse vedajaga, vaid vahendaja kaudu, esitab vahendaja asjaomastele vedajatele reisija kontaktandmed ja broneeringu üksikasjad. Vedaja võib neid kontaktandmeid kasutada üksnes niivõrd, kui võrd see on vajalik selleks, et täita käesolevast määrusest tulenevaid kohustusi anda teavet, hoolitseda reisija eest, teha tagasimakse, muuta marsruuti ja maksta hüvitist ning et täita liidu ohutus- ja turvalisusalastest õigusaktidest tulenevaid vedaja kohustusi. Vedaja kustutab kontaktandmed 72 tunni jooksul pärast veolepingu täitmist, välja arvatud juhul, kui nende edasine säilitamine on õigustatud selleks, et täita kohustusi seoses reisija õigusega marsruudi muutmisele, tagasimaksele või hüvitisele.
 9. VKEdest vedajad ja vahendajad vabastatakse käesolevast artiklist tulenevast kohustusest anda teavet reaajas.

Artikkel 6

Reisiteabe kättesaadavus vedajatele ja vahendajatele

1. Ilma et see piiraks määruse (EL) 2021/782 artikli 10 lõike 1 kohaldamist, tagavad ühtseid mitmeliigilise reisi lepinguid pakkuvad vedajad teistele vedajatele ja vahendajatele, kes nende lepinguid müüvad, juurdepääsu artikli 5 lõigetes 2–5 sätestatud reisiteabele.
2. Ühtseid mitmeliigilise reisi lepinguid pakkuvad vedajad jagavad seda teavet ja tagavad selle kättesaadavuse mittediskrimineerivalt ja ilma põhjendamatu viivitusega. Teabele pideva juurdepääsu saamiseks piisab ühekordsest taotlusest. Vedaja, kes on kohustatud tegema teabe kättesaadavaks kooskõlas lõikega 1, võib nõuda lepingu või muu kokkuleppe sõlmimist, mille alusel jagatakse teavet või antakse sellele juurdepääs. Teabe kasutamise lepingu või kokkuleppe tingimused ei tohi põhjendamatuult piirata teabe taaskasutamise võimalusi. Eespool nimetatud tingimusi ei kasutata konkurentsi piiramiseks. Ühtseid mitmeliigilise reisi lepinguid pakkuvad vedajad võivad nõuda teistelt vedajatelt ja vahendajatelt õiglast, mõistlikku ja proportsionaalset rahalist hüvitist juurdepääsu võimaldamisega kaasnevate kulude eest.
3. Teavet jagatakse ja juurdepääs antakse asjakohaste tehniliste vahenditega, näiteks rakendusliideste kaudu. Tagatakse, et need rakendusliidesed on kooskõlas direktiivi (EL) 2016/797 alusel vastu võetud rakendusaktides sätestatud nõuetega.

4. Kui lõikega 1 hõlmatud teavet antakse kooskõlas muude liidu õigusaktidega, eelkõige Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2010/40/EL¹⁵ alusel vastu võetud delegeeritud õigusaktidega, on käesolevast artiklist tulenevad vastavad kohustused samamoodi täidetud.

III PEATÜKK

ÜHENDUSREISIST MAHAJÄÄMINE

Artikkel 7

Tagasimaksmine ja marsruudi muutmine

1. Kui ühtse mitmeliigilise reisi lepingu raames korraldatava mitmeliigilise reisi jooksul jääb reisija maha järgmisest veoteenusest sama lepingu alusel osutatud varasema veoteenuse hilinemise või tühistamise tõttu või kui seepärast võib mahajäämist eeldada, võimaldab lepinguline vedaja viivitamata reisijal valida ühe järgmistest võimalustest:
- a) pileti täishinna tagastamine vastavalt selle eest tasumise tingimustele reisi läbimata osa või osade eest ning läbitud osa või osade eest, juhul kui reis ei täida enam reisija algse reisikava eesmärki, ning kui see on asjakohane, koos tagasisõiduga algsesse lähtekohta esimesel võimalusel;
 - b) sihtkohta jõudmiseks reisi jätkamine või marsruudi muutmine esimesel võimalusel ja võrdväärsetel veotingimustel;
 - c) sihtkohta jõudmiseks reisi jätkamine või marsruudi muutmine võrdväärsetel veotingimustel reisijale sobival hilisemal kuupäeval.
- Lepinguline vedaja korraldab reisija valitud variandi jaoks kõik vajaliku.
2. Kui lõike 1 punktide b ja c kohaldamisel teenindab võrdväärset muudetud marsruuti sama vedaja või kui muudetud marsruuti teenindamine tehakse ülesandeks mõnele teisele vedajale, ei tohi see reisijale põhjustada lisakulu. See nõue kehtib ka siis, kui marsruudi muutmine hõlmab vedu kõrgemas teenindusklassis ja muude transpordiliikide kasutamist. Vedajad teevad mõistlikke jõupingutusi, et vältida täiendavaid ümberistumisi ning tagada, et reis hilineks võimalikult vähe.
3. Marsruuti muutvad veoteenuse osutajad tagavad puudega isikutele ja piiratud liikumisvõimega isikutele alternatiivteenust pakkudes ärajäänud teenusega võrdväärse abi ja juurdepääsu. Marsruuti muutvad veoteenuse osutajad pööravad erilist tähelepanu sellele, et pakkuda puudega isikutele ja piiratud liikumisvõimega isikutele nende vajadustele vastavaid alternatiivteenuseid, mis erinevad nendest teenustest, mida pakutakse teistele reisijatele.
4. Lõike 1 punktis a osutatud tagasimaksed tehakse 14 päeva jooksul pärast taotluse saamist. Liikmesriigid võivad nõuda, et lepingulised vedajad võtaksid selliseid taotlusi vastu konkreetsete sidevahendite kaudu, tingimusel et sellisel nõudel ei ole diskrimineerivat mõju. Tagasimakse võib teha rahas, vautšeritena või pakkudes muid

¹⁵ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 7. juuli 2010. aasta direktiiv 2010/40/EL, mis käsitleb raamistikku intelligentsete transpordisüsteemide kasutuselevõtmiseks maanteetranspordis ja liidest jaoks teiste transpordiliikidega (ELT L 207, 6.8.2010, lk. 1), ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2010/40/oj>.

teenusteid, tingimusel et nende vautšerite ja teenuste tingimused on piisavalt paindlikud (eelkõige seoses kehtivusaja ja sihtkohaga) ning et reisija nõustub need vautšerid ja teenused vastu võtma. Tagasimakstavast piletihinnast ei või maha arvata tehingukulusid, näiteks lõive, telefonikõnede maksumust või postmargi hinda.

Artikkel 8

Tagasimaksmine juhul, kui ühtne mitmeliigilise reisi leping broneeriti vahendaja kaudu

1. Kui reisija on ostnud ühtse mitmeliigilise reisi lepingu vahendaja kaudu, võib lepinguline vedaja teha artikli 7 lõike 1 punktis a osutatud tagasimakse kõnealuse vahendaja kaudu kooskõlas käesoleva artikliga.
2. Vahendaja ja lepinguline vedaja teavitavad reisijat käesolevas artiklis sätestatud tagasimaksemenetlusest selgelt, arusaadavalt ja kergesti kättesaadaval viisil nii broneerimise ajal kui ka broneeringu kinnitamisel.
3. Tagasimakse vahendaja kaudu on reisijatele ja kõigile teistele asjaomastele isikutele tasuta.
4. Vedaja teatab avalikult, selgelt, arusaadavalt ja kergesti kättesaadaval viisil, kas ta on nõus menetlema tagasimakseid vahendajate kaudu ja kellega neist.
5. Kui tagasimakse tehakse vahendaja kaudu, kes on maksnud ühtse mitmeliigilise reisi lepingu eest lepingulisele vedajale oma kontolt, kohaldatakse järgmist:
 - a) lepinguline vedaja teeb vahendajale tagasimakse seitsme päeva jooksul ühe maksega, kasutades sama makseviisi, millega tasuta broneeringu eest, ja lisab algse broneeringu viitenumbri. Seitsmepäevane ajavahemik algab kuupäeval, mil reisija valib tagasimakse kooskõlas käesoleva määruse artikli 7 lõike 1 punktiga a. Vahendaja tagastab reisijale makstud summa algset makseviisi kasutades hiljemalt järgmise seitsme päeva jooksul ning teavitab sellest reisijat ja vedajat;
 - b) kui tagasimakse ei laeku reisijale 14 päeva jooksul alates kuupäevast, mil tagasimaksevõimalus valiti kooskõlas artikli 7 lõike 1 punktiga a, võtab lepinguline vedaja reisijaga ühendust hiljemalt järgmisel päeval pärast 14-päevase tähtaja möödumist, et saada tagasimakse tegemiseks vajalikud andmed. Pärast kõnealuste makseandmete kättesaamist tagastab lepinguline vedaja reisijale rahasumma 14 päeva jooksul ning teavitab sellest reisijat ja vahendajat.

Artikkel 9

Abi

1. Kui ühtse mitmeliigilise reisi lepingu raames korraldatava mitmeliigilise reisi jooksul jääb reisija maha järgmisest veoteenusest sama lepingu alusel osutatud varasema veoteenuse hilinemise või tühistamise tõttu, võimaldab lepinguline vedaja viivitamata reisijal valida ühe järgmistest tasuta variantidest:
 - a) eine ja joogid ootamisajale vastavas koguses, kui need on veoteenuse jooksul või terminalis kättesaadavad või neid on võimalik mõistlikul viisil tarnida, võttes arvesse selliseid kriteeriume nagu kaugus tarnijast, kohaletoimetamiseks vajalik aeg ja asjaomased kulud;

- b) hotelli- või muu majutus ning transport terminali ja majutuskoha vahel, kui on vaja jääda üheks või mitmeks ööks või on vaja lisaööbimist, kuivõrd selle pakkumine on füüsiliselt võimalik. Kui selline ööbimine osutub vajalikuks määruse (EL) 2021/782 artikli 19 lõikes 10 osutatud asjaolude tõttu, võib vedaja piirata majutuse kestust maksimaalselt kolmele ööle. Võimaluse korral võetakse arvesse puudega isikute ja piiratud liikumisvõimega isikute juurdepääsunõudeid ning abikoerte vajadusi.
2. Lõike 1 kohaldamisel pöörab vedaja erilist tähelepanu puudega isikute ja piiratud liikumisvõimega isikute ning ka neid saatvate isikute ja abikoerte vajadustele.

Artikkel 10

Vastutus mitmeliigilise reisi kombineeritud piletite korral

1. Kui reisija jääb maha ühest või mitmest mitmeliigilise reisi ühendusreisist, on mitmeliigilise reisi kombineeritud pileti müünud vedaja või vahendaja kohustatud maksma tagasi pileti kogusumma ja lisaks hüvitist 75 % sellest summast. Õigus tagasimaksele või hüvitisele ei piira sellise kehtiva siseriikliku õiguse kohaldamist, mis annab reisijatele õiguse saada täiendavat hüvitist kahju eest.
2. Lõikes 1 sätestatud vastutust ei kohaldata, kui piletitel, mõnel muul dokumendil või elektroonilisel teabekandjal on ühemõtteliselt ja selgelt märgitud viisil, mis võimaldab reisijal teavet edaspidiseks kasutamiseks taasesitada, et mitmeliigilise reisi kombineeritud pilet koosneb eraldi veolepingutest ning et ühendusreisist mahajäämise korral ei teki käesoleva määruse alusel õigust tagasimaksele, marsruudi muutmisele, abile ega hüvitisele, ning kui enne pileti ostmist teavitati reisijat sellest selgelt. Kohustus tõendada, et reisijale see teave esitati, lasub mitmeliigilise reisi kombineeritud pileti müünud vedajal või vahendajal.
- Kohustus tõendada, et reisijale see teave esitati, lasub mitmeliigilise reisi kombineeritud pileti müünud vedajal või vahendajal.
3. Mitmeliigilise reisi kombineeritud pileti müünud vedajad või vahendajad vastutavad reisijate taotluste ja võimalike kaebuste menetlemise eest lõike 1 alusel.
4. Lõikes 1 osutatud tagasimaksed tehakse ja hüvitised makstakse välja 14 päeva jooksul pärast taotluse saamist.

Artikkel 11

Tagasimakse- ja hüvitistaotluste ühtne vorm

1. Komisjon võtab vastu rakendusakti, millega kehtestatakse käesoleva määruse kohaste hüvitis- ja tagasimaksetaotluste ühtne vorm. Kõnealune ühtne vorm kehtestatakse kättesaadavas vormingus. Nimetatud rakendusakt võetakse vastu kooskõlas artikli 26 lõikes 2 osutatud kontrollimenetlusega.
2. Reisijatel on õigus esitada taotlusi lõikes 1 osutatud ühtset vormi kasutades. Vedajad ja vahendajad ei tohi hüvitistaotlust tagasi lükata üksnes põhjusel, et reisija ei ole seda vormi kasutanud. Kui taotlus ei ole piisavalt üksikasjalik, paluvad vedajad ja vahendajad reisijal taotlust täpsustada ja abistavad reisijat selles.
3. Vedajad ja vahendajad esitavad oma veebisaidil üksikasjad, näiteks e-posti aadressi, kuhu elektrooniliselt saata lõike 1 kohaseid taotlusi. Seda nõuet ei kohaldata, kui on olemas muud elektroonilised sidevahendid, mis võimaldavad reisijatel tagasimaksed

või hüvitist taotleda, näiteks vorm veebisaidil või mobiilirakendustes, tingimusel et sellised vahendid pakuvad ühtses vormis esitatud varianti ja teavet ning on kättesaadavad ka mõnes liidu ametlikus keeles ja selles valdkonnas rahvusvaheliselt tunnustatud keeles. Selliste vahendite kasutamise korral võivad reisijad esitada teavet liidu mis tahes keeles.

4. Komisjon teeb ühtse vormi oma veebisaidil kättesaadavaks kõigis liidu keeltes. Artikli 20 lõike 1 ja artikli 21 lõike 1 kohaselt liikmesriikide määratud asutus muudab või asutused muudavad ühtse vormi reisi reisijate jaoks kättesaadavaks.

IV PEATÜKK

PUUDEGA ISUKUD JA PIIRATUD LIIKUMISVÕIMEGA ISIKUD

Artikkel 12

Õigus transpordile

1. Ühtseid mitmeliigilise reisi lepinguid pakkuvad vedajad ja mitmeliigilise reisijateveo sõlmpunkti käitajaid kehtestavad mittediskrimineerivad eeskirjad seoses puudega isikute ja piiratud liikumisvõimega isikute juurdepääsuga transpordile. Need eeskirjad peavad olema kooskõlas asjaomaste reisijate õigusi käsitlevate liidu õiguse sätetega, milles käsitletakse puudega isikute ja piiratud liikumisvõimega isikute veo piiramist.
2. Puudega isikutele ja piiratud liikumisvõimega isikutele pakutakse mitmeliigiliste reiside broneeringuid ja pileteid kas ühtse mitmeliigilise reisi lepinguna, mitmeliigilise reisi kombineeritud piletina või mitmeliigilise reisi eraldi piletitena ilma lisakuludeta. Vedaja ega vahendaja ei või keelduda broneerimisest või pileti väljastamisest puudega isikutele või piiratud liikumisvõimega isikutele ega nõuda, et sellist isikut saadaks mõni teine isik, välja arvatud juhul, kui see on tingimata vajalik lõikes 1 osutatud juurdepääsueeskirjade järgimiseks.
3. Lõikes 1 osutatud juurdepääsueeskirjade kehtestamises osalevad aktiivselt puudega isikuid ja piiratud liikumisvõimega isikuid esindavad organisatsioonid ning vastavalt asjaoludele ka puudega isikute ja piiratud liikumisvõimega isikute esindajad.
4. Ühtseid mitmeliigilise reisi lepinguid pakkuvad vedajad ja mitmeliigilise reisijateveo sõlmpunkti käitajad avaldavad lõikes 1 osutatud juurdepääsueeskirjad ja nõudmise korral edastavad need kättesaadavas vormis.
5. Kui vedaja nõuab, et puudega või piiratud liikumisvõimega isikut saadaks mõni teine isik, kes on suuteline osutama lõike 2 kohaselt nõutavat abi, on saatval isikul õigus reisida tasuta ja võimaluse korral istuda puudega või piiratud liikumisvõimega isiku kõrval.
6. Kui vedaja või vahendaja kohaldab artikli 12 lõikes 2 sätestatud erandit, teavitab ta nõudmise korral asjaomast puudega isikut või piiratud liikumisvõimega isikut erandi kohaldamise põhjustest kirjalikult või mis tahes muus kättesaadavas vormis viie tööpäeva jooksul pärast broneeringu kinnitamisest või pileti väljastamisest keeldumist või saatja olemasolu tingimuse kehtestamist. Vedaja või vahendaja teeb mõistlikke jõupingutusi, et leida asjaomasele isikule alternatiivne transpordivõimalus, võttes arvesse tema juurdepääsuvajadusi.

Artikkel 13

Puudega isikute ja piiratud liikumisvõimega isikute teavitamine juurdepääsust

Veolepinguid ühe või mitme vedaja nimel pakkuvad vedajad ja vahendajad ning mitmeliigilise reisijateveo sõlmpunkti käitajad teavitavad puudega isikuid ja piiratud liikumisvõimega isikuid mitmeliigilise reisi sõlmpunktile ja sellega seotud rajatistele ning teenustele juurdepääsu võimalustest. Teave esitatakse nõudmise korral ja kättesaadavas vormis.

Artikkel 14

Puudega isikute ja piiratud liikumisvõimega isikute abistamine

Vedajad, terminali käitajad ja vahendajad teevad ühtsete mitmeliigilise reisi lepingute raames koostööd, et pakkuda tasuta abi puudega isikutele ja piiratud liikumisvõimega isikutele kooskõlas artikli 12 lõikes 1 osutatud juurdepääsueeskirjadega, ning tagavad ühtse teavitamissüsteemi kooskõlas järgmisega:

- a) abi antakse juhul, kui vedajat, vahendajat, kelle kaudu ühtne mitmeliigilise reisi leping osteti, terminali käitajat või vastavalt asjaoludele artiklis 15 osutatud ühtset kontaktpunkti on teavitatud reisi vajadusest sellise abi järele vähemalt 48 tundi enne abi vajamist; piisab ühest teatest reisi kohta; teade edastatakse kõigile reisi seotud vedajatele, terminali käitajatele ja ühtsetele kontaktpunktidele;
- b) teade võetakse vastu lisakuludeta, kasutatud sidevahendist olenemata;
- c) vedajad, terminali käitajad ja vahendajad võtavad kõik teadete vastuvõtmiseks vajalikud meetmed; kui piletimüüjatel ei ole võimalik selliseid teateid menetleda, annavad nad teada muudest ostukohtadest või muudest teate esitamise võimalustest;
- d) kui teade esitatakse kooskõlas punktiga a, osutavad vedajad ja terminali käitajad abi, nii et asjaomasel isikul oleks võimalik kasutada veoteenuseid, mille ta on broneerinud ühtse mitmeliigilise reisi lepingu osana;
- e) kui teadet ei esitata kooskõlas punktiga a või teadet ei esitata, teevad vedajad ja terminali käitajad kõik mõistlikud jõupingutused, et anda puuetega või piiratud liikumisvõimega isikutele reisimist võimaldavat abi;
- f) abikoeral on lubatud saata puudega või piiratud liikumisvõimega isikut kooskõlas asjakohaste liidu¹⁶ või siseriiklike õigusaktidega.

Artikkel 15

Ühtsed kontaktpunktid abi osutamiseks mitmeliigilise reisijateveo sõlmpunktides

1. Liikmesriigid tagavad, et nende territooriumil asuvate terminalide käitajad ja seal tegutsevad vedajad teevad koostööd, et luua I lisas osutatud linnatranspordisõlmedes puudega isikute ja piiratud liikumisvõimega isikute jaoks ühtsed kontaktpunktid ja neid käitada. Ühtsete kontaktpunktide käitamise tingimused kehtestatakse artikli 12

¹⁶ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 12. juuni 2013. aasta määrus (EL) nr 576/2013 lemmikloomade mittekaubandusliku liikumise kohta, millega tunnistatakse kehtetuks määrus (EÜ) nr 998/2003 (ELT L 178, 28.6.2013, lk 1).

lõikes 1 osutatud juurdepääsueeskirjadega. Nende ühtsete kontaktpunktide ülesanne on:

- a) võtta terminalides vastu abitaotlusi;
 - b) edastada terminali käitajatele ja vedajatele individuaalsed abitaotlused.
2. Liikmesriigid võivad nõuda, et nende territooriumil asuvate terminalide käitajad ja seal tegutsevad vedajad teeksid koostööd, et luua ühtsed kontaktpunktid muudes kui lõikes 1 osutatud mitmeliigilise reisijateveo sõlmpunktides ja neid käitada.

Artikkel 16

Liikumisvahenditega ning abiseadmete ja -koortega seotud hüvitis

1. Kui terminali käitajad ja vedajad, kes aitavad puudega isikul ja piiratud liikumisvõimega isikul ühelt veoteenuselt teisele üle minna kas ühtse mitmeliigilise reisi lepingu raames või mitmeliigilise reisijateveo sõlmpunktis, põhjustavad liikumisvahendite, sealhulgas ratastoolide ja abiseadmete kaotsimineku või kahjustumise või puudega isikute ja piiratud liikumisvõimega isikute kasutatavate abikoorte kaotsimineku või vigastuse, vastutavad nad sellise kaotsimineku, kahjustuse või vigastuse eest ning hüvitavad selle viivitamata. Hüvitis hõlmab järgmist:
 - a) kaotsiläinud või kahjustatud liikumisvahendi või abiseadme asendamise või parandamise kulud;
 - b) kadunud või vigastatud abikoera asendamise või tema vigastuse ravimise kulud;
 - c) liikumisvahendite, abiseadmete või abikoorte ajutise asendamise mõistlikud kulud, kui sellist asendamist ei paku või ei pea pakkuma vedaja ega terminali käitaja kooskõlas lõikega 2.
2. Lõike 1 kohaldamisel teevad vedajad ja terminali käitajad kiiresti kõiki mõistlikke jõupingutusi, et vajalikud liikumisvahendid või abiseadmed viivitamata ajutiselt asendada. Puudega või piiratud liikumisvõimega isikul lubatakse kasutada sellist ajutist asendusvahendit või -seadet seni, kuni lõikes 1 osutatud hüvitis on välja makstud.
3. Kui vedaja või terminali käitaja maksab hüvitist lõike 1 alusel, ei või ühtki käesoleva määruse sätet tõlgendada nii, et see piirab selliste reisijate õigust nõuda hüvitist mis tahes isikult, sealhulgas kolmandatelt isikult, kooskõlas kehtiva õigusega.

V PEATÜKK

TEENUSE KVALITEET JA KAEBUSED

Artikkel 17

Teenuse kvaliteedi normid

1. Ühtse mitmeliigilise reisi lepinguid pakuvad vedajad kehtestavad teenuse kvaliteedi normid ning rakendavad kvaliteedijuhtimissüsteemi teenuse kvaliteedi tagamiseks. Nimetatud kvaliteedinormid hõlmavad vähemalt II lisas loetletud punkte.

2. Ühtse mitmeliigilise reisi lepinguid pakkuvad vedajad jälgivad oma tulemuslikkust teenuse kvaliteedi normidest lähtuvalt. Nad avaldavad oma veebisaidil hiljemalt [kaks aastat pärast käesoleva määruse kohaldamise alguskuupäeva] ja seejärel iga kahe aasta tagant aruande oma teenuse kvaliteedi kohta. Nimetatud aruanne ei tohi sisaldada isikuandmeid.
3. Liikmesriikides asuvate mitmeliigilise reisijateveo sõlmpunktide käitajad kehtestavad teenuse kvaliteedi normid II lisa loetletud asjakohaste punktide alusel. Nad jälgivad oma tegevuse tulemuslikkust vastavalt nimetatud normidele ja annavad riigi ametiasutustele taotluse korral juurdepääsu oma tegevust käsitlevale teabele.

Artikkel 18

Kaebused

1. Kõik ühtse mitmeliigilise reisi lepinguid või mitmeliigilisi reisi kombineeritud pileteid pakkuvad vedajad, kõik mitmeliigilisi reisi kombineeritud pileteid pakkuvad vahendajad ja kõik mitmeliigilise reisijateveo sõlmpunkti käitajad kehtestavad kaebuste menetlemise süsteemi seoses käesoleva määrusega hõlmatud õiguste ja kohustustega oma konkreetses vastutusallas. Nad teevad reisijatele üldteatavaks oma kontaktandmed ja töökeele või -keeled.
2. Kaebuste menetlemise süsteemi üksikasjad tehakse kättesaadavaks üldsusele, sealhulgas puudega isikutele ja piiratud liikumisvõimega isikutele. Selline teave on taotluse korral kättesaadav selle liikmesriigi ametlikus keeles või ametlikes keeltes, kus vedaja, vahendaja või mitmeliigilise reisijateveo sõlmpunkti käitaja tegutseb.

VI PEATÜKK

TEAVITAMINE JA TÄITMISE TAGAMINE

Artikkel 19

Reisijate teavitamine nende õigustest

1. Mitmeliigilise reisi piletite müümisel teavitavad vedajad ja vahendajad reisijaid nende õigustest ja kohustustest, mis tulenevad käesolevast määrusest. Selle teavitamisnõude järgimiseks võivad nad kasutada komisjoni poolt kõigis liidu ametlikes keeltes koostatud ning üldsusele kättesaadavaks tehtud kokkuvõtet käesoleva määruse sätetest.
2. Mitmeliigilisi reise pakkuvad vedajad ja vahendajad teavitavad reisijaid sõidukis ja oma veebisaidil ka liikmesriikide poolt artikli 20 lõike 1 kohaselt määratud asutuse või asutuste kontaktandmetest.
3. Vedajad ja vahendajad esitavad käesoleva artikli kohase teabe kas paberil, elektroonilisel teabekandjal või muul viisil, sealhulgas puudega isikutele ja piiratud liikumisvõimega isikutele kättesaadavas vormis. Nad täpsustavad, kust on võimalik seda teavet saada reisi tühistamise, ühendusreisist mahajäämise või pikaajalise hilinemise korral.

Artikkel 20

Riiklikud täitevasutused

1. Iga liikmesriik määrab asutuse või asutused, kes vastutavad käesoleva määruse täitmise eest. Selleks võivad liikmesriigid määrata asutuse, kes juba vastutab reisijate õigusi käsitlevate liidu õigusaktide täitmise tagamise eest. Iga asutus võtab vajalikud meetmed reisijate õiguste järgimise tagamiseks.
2. Liikmesriigid teavitavad komisjoni käesolevas artiklis sätestatud korras määratud asutusest või asutustest ning selle või nende vastutusala. Komisjon ja määratud asutused avaldavad selle teabe oma veebisaidil.
3. Riiklikud täitevasutused avaldavad hiljemalt 1. juunil XXXX [kaks aastat pärast käesoleva määruse kohaldamise algust] ja seejärel iga kahe aasta järel oma veebisaidil aruande kahe eelmise kalendriaasta tegevuse kohta, mis sisaldab eelkõige käesoleva määruse rakendamiseks võetud meetmete kirjeldust ning statistikat kaebuste ja kohaldatud karistuste kohta.

Artikkel 21

Kaebuste menetlemine riiklikes täitevasutustes ja muudes asutustes

1. Liikmesriigid määravad käesoleva artikli lõike 2 kohaste kaebuste menetlemise eest vastutavaks asutuseks riikliku täitevasutuse või mis tahes muu asutuse.
2. Kui käesoleva artikli lõike 1 ja artikli 20 lõike 1 kohaselt määratakse eri asutused, luuakse aruandlusmehhanismid nendevahelise teabevahetuse tagamiseks, et aidata riiklikul täitevasutusel täita järelevalve ja täitmise tagamise ülesandeid ning et käesoleva lõike alusel kaebusi menetlema määratud üksus saaks koguda eraldi kõigi kaebuste uurimiseks vajalikku teavet.
3. Ilma et see piiraks tarbijate võimalust otsida alternatiivseid õiguskaitsevahendeid vastavalt direktiivile 2013/11/EL, võivad reisijad pärast seda, kui kaebus, mille nad on artikli 18 kohaselt esitanud vedajale, vahendajale või mitmeliigilise reisijateveo sõlmpunkti käitajale käesoleva määruse väidetava rikkumise kohta, ei ole leidnud lahendust, esitada kaebuse lõike 1 kohaselt määratud asutusele.
4. Reisijate kaebusi ühtse mitmeliigilise reisi lepingu raames toimunud vahejuhtumi kohta menetleb lepingulise vedaja tegutsemiskoha liikmesriigi poolt lõike 1 alusel määratud asutus.
5. Reisijate kaebusi vahejuhtumite kohta, mis on seotud vedajate pakutavate mitmeliigilise reisi kombineeritud piletitega, menetleb selle liikmesriigi poolt lõike 1 kohaselt määratud asutus, kus on piletit pakkunud vedaja tegutsemiskoht, või kui vedaja tegutsemiskoht on väljaspool liitu, siis selle liikmesriigi asutus, kus asub tema seadusliku esindajana tegutsev juriidiline või füüsiline isik. Kui vedajal sellist esindajat ei ole, menetleb kaebusi selle liikmesriigi poolt lõike 2 kohaselt määratud asutus, kus reis algab või lõpeb.
6. Ilma et see piiraks lõigete 3 ja 4 kohaldamist, menetleb reisijate kaebusi vahendaja kohta selle liikmesriigi poolt lõike 1 kohaselt määratud asutus, kus on vahendaja tegutsemiskoht, või kui vahendaja tegutsemiskoht on väljaspool liitu, siis selle liikmesriigi asutus, kus asub tema seadusliku esindajana tegutsev juriidiline või füüsiline isik. Kui vahendajal sellist esindajat ei ole, menetleb kaebusi selle liikmesriigi poolt lõike 2 kohaselt määratud asutus, kus reis algab või lõpeb.

7. Kui kaebus on seotud mitmeliigilise reisijateveo sõlmpunkti käitajate väidetavate rikkumistega, menetleb seda selle liikmesriigi poolt lõike 1 kohaselt määratud asutus, kelle territooriumil vahejuhtum aset leidis.

Artikkel 22

Reisijate õiguste järgimise riskipõhine järelevalve

1. Riiklikud täitevasutused töötavad riskihindamise alusel välja õiguste järgimise järelevalve programmi, et jälgida käesolevas määruses sätestatud kohustuste täitmist. Programm võimaldab välja selgitada ja kõrvaldada reisijate õiguste korduva rikkumise. Õiguste järgimise järelevalve programm sisaldab esinduslikku järelevalvetoimingute valimit.
2. Riske hinnatakse faktide põhjal ja arvesse võetakse reisijate poolt nendele asutustele esitatud kaebusi, kui need on kättesaadavad, asutuste järelevalve tulemusi, artikli 23 lõigetes 1 ja 3 osutatud teavet ning muid teabeallikaid, mis on seotud käesoleva määruse kohaldamisega asjaomase liikmesriigi territooriumil.
3. Esimest korda hinnatakse riske 30. juuniks XXXX [üks aasta pärast käesoleva määruse kohaldamise algust] ja seejärel iga kahe aasta tagant.
4. Õiguste järgimise järelevalve põhineb riskihindamisel ning selleks tehakse vastavalt asjaoludele auditeid, inspekteeritakse, peetakse vestlusi, tehakse kontrole ja vaadatakse läbi dokumente. Järelevalve käigus tehakse nii etteteatud kui ka etteteatamata toiminguid. Järelevalve on proportsionaalne kindlakstehtud riskidega.
5. Riiklikud täitevasutused tagavad, et vedajad ja terminali käitajad kõrvaldavad kiiresti õiguste järgimise järelevalve käigus avastatud rikkumised. Vajaduse korral nõuavad nad vedajatelt rikkumise kõrvaldamise tegevuskava esitamist.
6. Lõike 1 kohane õiguste järgimise järelevalve programm ning lõike 2 kohane riskihindamine ja nende tulemused edastatakse komisjonile 30. juuniks XXXX [kaks aastat pärast käesoleva määruse kohaldamise algust] ja seejärel iga kahe aasta tagant. Vajaduse korral lisatakse need artikli 20 lõikes 3 osutatud aruannetesse.

Artikkel 23

Teabe jagamine riiklike täitevasutustega

1. Vedajad, terminali käitajad ja mitmeliigilise reisijateveo sõlmpunkti käitajad esitavad riiklikele täitevasutustele nende taotluse alusel asjakohased dokumendid ja teabe põhjendamatu viivituse ja igal juhul ühe kuu jooksul alates taotluse saamisest.
2. Keerukate juhtumite puhul võib riiklik täitevasutus seda tähtaega pikendada maksimaalselt kolme kuuni alates taotluse saamisest.
3. Riiklikud täitevasutused võtavad oma ülesannete täitmisel arvesse teavet, mida neile esitab kaebuste menetlemiseks määratud asutus, kui see on täitevasutusest erinev asutus.

Artikkel 24

Liikmesriikide ja komisjoni koostöö

1. Liikmesriigid edastavad komisjonile regulaarselt olulise teabe käesoleva määruse kohaldamise kohta ning komisjon teeb selle teabe elektrooniliselt kättesaadavaks teistele liikmesriikidele.
2. Komisjoni taotlusel uurivad riiklikud täitevasutused konkreetseid juhtumeid, kus kahtlustatakse, et üks või mitu vedajat, terminali käitajat ja vahendajat ei täida käesolevas määruses sätestatud kohustusi, ning teatavad oma järeldustest komisjonile nelja kuu jooksul alates taotluse saamisest.

VII PEATÜKK

LÕPPSÄTTED

Artikkel 25

Karistused

Liikmesriigid kehtestavad käesoleva määruse rikkumise korral kohaldatavad karistusnormid ja võtavad kõik vajalikud meetmed, et tagada nende rakendamine. Kehtestatud karistused peavad olema tõhusad, proportsionaalsed ja hoiatavad. Liikmesriigid teatavad komisjonile nimetatud karistusnormidest ja meetmetest, samuti teatavad nad komisjonile viivitamata kõigist nende edaspidistest muudatustest.

Artikkel 26

Komiteemenetlus

1. Komisjoni abistab määruse (EL) 2021/782 artikli 38 alusel loodud komitee.
2. Käesolevale lõikele viitamisel kohaldatakse määruse (EL) nr 182/2011 artiklit 5.

Artikkel 27

Aruandlus

Hiljemalt XXX [viis aastat pärast artiklist 28 tulenevat kohaldamise kuupäeva] esitab komisjon Euroopa Parlamendile ja nõukogule aruande käesoleva määruse rakendamise ja selle tulemuste kohta.

Aruanne põhineb käesoleva määruse kohaselt esitatud teabel.

Artikkel 28

Jõustumine ja kohaldamine

Käesolev määrus jõustub kahekümnendal päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas*.

Seda kohaldatakse alates [üks aasta pärast jõustumist].

Käesolev määrus on tervikuna siduv ja vahetult kohaldatav kõikides liikmesriikides.

Brüssel,

*Euroopa Parlamendi nimel
president*

*Nõukogu nimel
eesistuja*